

- *Seçim 2007*
- *Mali kurallar geliyor*
- *Vergilendirme alanında
yeni yaklaşım arayışları*
- *Alternatif enerji arayışları*

Ekonomik Rapor

TÜRMOB Bas.Yay.Dağ.İşlt. Adına

Sahibi

Mehmet TİMUR

Genel Yayın Yönetmeni

Nail SANLI

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Ali Ekber DOĞANOĞLU**Yayın Kurulu**

Nail SANLI

Ali E. DOĞANOĞLU

Ahmet FETTAHOĞLU

Yıldız ÖZTÜRK

TÜRMOB

Basın Yayın Dağıtım İşletmesi

tarafından yayınlanmaktadır

Yayın Türü : Yaygın süreli

Yönetim Yeri

Gençlik Caddesi No:107

06570 Anıttepe - ANKARA

Tel: (0.312) 232 50 60 (10 Hat)

Fax: (0.312) 232 50 73

http: www.turmob.org.tr

e-mail:alid@turmob.org.tr

Baskı

Gurup Matbaacılık A.Ş.
İstanbul Yolu Trafo Karşısı
Varlık/ANKARA
(0.312) 384 73 44

Basım Tarihi : 08 Temmuz 2007

Basım Yeri : Ankara

Dergide yayınlanan yazıların yayın hakkı

Bilanço Dergisi'ne aittir.

Kaynak gösterilmeden bir bölümü veya
tamamı alıntı yapılamaz

22 Temmuz seçimleri

22 Temmuz genel seçimleri ile Türkiye yeni bir döneme merhaba diyecek. Seçimlere 14 siyasi parti katılıyor. 550 kişilik milletvekilliği için 7 bin 394 kişi aday oldu. Siyasi partilerin yanı sıra bu seçimlerde bağımsız adayların çokluğu dikkat çekiyor, 700 bağımsız aday var.

Milletvekili adaylarının eğitim seviyesi de geçmiş dönemlere kıyasla yükselmiş gözüküyor. 7 bin 394 milletvekili adayının, 4 bin 78'i yüksek okul, 2 bin 376'sı orta öğretim ve 940'ı ise ilk okul mezunu.

TBMM'nin 60'ıncı dönemi için 227 serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir ve yeminli mali müşavir de aday oldu. Aday listelerinde, TÜRMOB Onursal Başkanı, TÜRMOB Yönetiminden bir kişi, oda başkanlarından üç kişi yer aldı. Milletvekilliğine aday olan 227 meslektaşımızın 218'i siyasi parti listelerinde yer alırken, 9 meslektaşımız bağımsız olarak aday oldular.

Kamuoyu yoklamalarını, geçmiş seçim sonuçlarını, barajı geçecek siyasi partiler ve beklentileri dikkate aldığımızda aday olan meslektaşlarımızdan en az 37'sinin seçilebilecek sıralarda bulunduğunu görüyoruz.

Uygulamanın içinde olan muhasebeci ve mali müşavirler ülke sorunlarını en iyi bilen meslek gruplarının başında yer alıyor. Hem ülkemize hizmet, hem de mesleğimizin önünün açılması anlamında meslektaşlarımızın parlamentoda sayılarının fazla olmasını önemsiyoruz.

22 Temmuz genel seçimlerinin sonucu ne olursa olsun Türkiye'de yeni bir dönem başlayacak. Bu dönemin, ülkemize ve halkımızı güzel günler getirmesini temenni ediyoruz.

Dergimizin bu sayısında da ilgi ile okuyacağınızı umduğumuz haber ve araştırmalara yer verdik. Gelecek sayımızda buluşmak dileğiyle...

Nail SANLI
Genel Sekreter

Seçim 2007

22 Temmuz’da gerçekleştirilecek seçimler, sonuçları ne olursa olsun, Türkiye’de yeni bir dönemin başlangıcını oluşturacak. Türkiye’yi yönetmeye aday siyasi partiler gelecek döneme ilişkin programlarını açıkladı. Tüm siyasi partilerin ortak noktasını kayıtdışılığı azaltmak oluşturuyor.

Türkiye yaz sıcaklarında, birde seçim sıcaklarını yaşıyor. Önümüzdeki 5 yıl için ülkeyi yönetmeye aday olan siyasi partiler ve kadroları yoğun bir seçim çalışması yürütüyor. Her seçim döneminde olduğu gibi bu dönemde de vaatler, siyasi tartışmalar gündemin ilk sıralarına yerleşti.

Barajı geçme olasılığı bulunan dört siyasi partinin, vergiye ilişkin hedef ve önerilerini derledik. Kamuoyu yoklamalarına göre baraj sorunu gözükmeyen veya ipi gğslemesi beklenen yada sürpriz yapabilecek beş siyasi parti

gözüküyor. Bunlardan dördü seçim ve ekonomi programlarını açıkladı. Bu dört siyasi partinin vergiye ilişkin hedef ve vaatleri şöyle;

Adalet ve Kalkınma Partisi

Uygulanan ekonomik programı devam ettirmekten yana olan AKP, mali disiplin konusunu da ön plana çıkardı.

AKP’nin uygulayacağı vergi politikalarının temel amacı; ekonomide kayıtdışılığın azaltılması, rekabet gücümüzün artırılması, daha basit, adil ve geniş tabanlı bir vergi sistemi oluşturmak olarak açıklandı.

Bu kapsamda;

- Vergi politikalarında öngörülebilirliği artıracak.
- Vergi mevzuatını sadeleştirecek.
- Kayıtdışı ekonomi, yolsuzluk ve karapara ile mücadeleyi sürdürecek.
- Belge düzeninin oturtulmasında ki en büyük engel olan damga vergisi başta olmak üzere işlemler üzerindeki vergileri kademeli olarak kaldıracak.
- Yatırımların ve istihdamın desteklenmesine yönelik politikalar çerçevesinde, mali disiplin de dikkate alınarak, istihdam zerin-

deki vergi ve benzeri yüklerin düştürülmesine yönelik düzenlemeler yapacak.

•Başta Gelir İdaresi ve Gümrük Müsteşarlığı olmak üzere ilgili tüm kamu kurumlarının teknik ve idari altyapısı güçlendirilerek akaryakıt, tütün mamulleri ve alkollü içecekler öncelikli olmak üzere kaçakçılıkla etkin bir şekilde mücadele edecek.

Kayıtdışılıkla mücadele öncelikli alanlardan biri olacak. Sadece denetime odaklanma, ya da sadece yasal yüklerin azaltılması gibi tek taraflı yaklaşımlardan ziyade birçok ekonomik ve sosyal nedenden ortaya çıkan kayıtdışılıkla mücadelede başlatılan çalışmalar kapsamlı bir strateji doğrultusunda hızlandırılacak.

Bu çerçevede;

- İşveren üzerindeki vergi, prim ve benzeri yükleri azaltılacak.
- Denetimle ilgili kamu kurumları arasında koordinasyonu güçlendirerek, bilgi işlem yoluyla bilgi paylaşım sağlanacak ve bu yolla çapraz kontroller artırılacak.

Vergi ve sosyal güvenlik priminin toplanmasında tek bir beyanname uygulamasına geçilecek.

- Sosyal güvenlik primlerinin tahsili için çağdaş yöntemler kullanmaya başlanacak, prim alacaklarının tahsilatında sözleşmeli avukatlardan yararlanılacak.

• İşletmelerin büyüklüğü, bulunduğu sektör ile ücretlerin tutarı gibi kriterler esas alınarak, ücretlerin kademeli olarak bankalar üzerinden ödenmesi uygulaması başlatılacak.

• Okul ve üniversitelerde vergi ve sosyal güvenlik ile ilgili eğitimler verilecek.

• Kayıtdışılıkla ilgili ülke genelinde bilinçlendirme kampanyaları başlatılacak.

• Özellikle vergi ve sosyal güvenlik ile ilgili hizmetlerin kalitesinin artırılmasına devam edilecek, tüm işlemlerin internet ortamına taşınması sağlanacak.

• Kamuya olan güveni sarsan ve kayıtdışılığı özendiren her türlü aftan kaçınılacağı açıklındı.

Cumhuriyet Halk Partisi

Cumhuriyet Halk Partisi Pusula adını verdiği programında uygulanmakta olan istikrar programının sürdürülebilirlik özelliğini kaybettiğini açıkladı. CHP borç yükündeki artış ile cari açığı iki önemli kırılma noktası olarak tespit etti. Vergi sistemini, ekonomik büyümenin engeli değil, destekçisi olan bir yapıya dönüştürme vaadinde bulunan CHP'nin vergiye ilişkin vaat ve önerileri şöyle; Vergi düzeni, ekonomik büyümenin, istihdam artışının, girişimcilik ruhunun gelişmesinin önünü açmalıdır. Vergi sistemi, kaynak

dağılımını olumsuz etkilememeli, ekonomide verimsizliğe yol açmamalıdır.

Vergi sistemini, toplumsal uzlaşma temeli üzerine oturtulacak. “Sosyal adaletin, devlete güvenin, hızlı büyümenin ve halka hizmetin” temel dayanağına dönüştürülecek. “Vergi Reformu” ile toplumda vergi ödeme bilincini yaygınlaştırılacak.

“Adil, sürdürülebilir, ekonomik büyümeye katkı sağlayan, halkta adalet ve güven duygusu yaratan, etkin ve basit” bir vergi sistemi oluşturulacak. Az kazananadan az, çok kazananadan çok vergi alınacak. Herkes ödeme gücüne göre vergi ödeyecek. Ücretli ve maaşlıların vergi yükü azaltılacak.

Esnaf ve sanatkarlar ile ücretlilere uygulanan gelir vergisi oranlarını diğer mükelleflerin tabi olduğu tarifieden 5 puan düşük olarak belirlenecek. Sermaye değer artış kazançları dahil, tüm sermaye gelirleri makul düzeyde vergilemeye tabi tutulacak. Bu kapsamda, faiz ve menkul değer geliri sahiplerinin de, ülkemiz vergi gelirlerine, AB ülkelerinde geçerli vergi oranları ölçeğinde katkıda bulunmaları sağlanacak.

KOBİ'lere yönelik vergi kolaylıkları getirilecek. Belirli ölçekteki ve belirli sektörlerdeki yatırımlara dönük olarak özel vergisel destekler sağlanacak.

Ülkemizde yüzde 72 düzeyinde olan “dolaylı vergilerin, toplam vergiler içindeki payını” azaltmayı, tüketim vergileri payının Avrupa ülkeleri düzeyine çekilmesi hedef alınacak.

İstihdam üzerindeki vergi ve sosyal güvenlik yükü azaltılacak. Ekonomide kayıt dışı istihdam oranı azaldıkça istihdamdan kaynaklanan vergi ve sosyal güvenlik yükünün indirilmesi de sürdürülecek.

AB uygulamalarına paralel olarak, halen yüzde 18 oranında KDV'ye tabi çeşitli sektör ve alanlarda KDV oranları gözden geçirilecek.

Çiftçinin kullandığı mazot üzerindeki ÖTV kaldırılacak.

Gelir vergisindeki oran indirimlerine paralel olarak, istisna ve muafiyetleri, sosyal amaçlar, AR-GE ve teknolojik gelişme, bölgesel kalkınmayla istihdamın artırılması konularıyla sınırlandırılacak.

Ekonomiyi hızla kayıt içine alacak.

Vergi tabanını genişletecek, kayıt dışı ekonominin büyüklüğünü hızla azaltacak, belge sistemini yaygınlaştıracak etkin önlemler uygulamaya koyulacak.

Kayıtdışı ekonominin, GSYİH içinde yüzde 50'ye ulaşan payını, 5 yıl içinde önemli ölçüde azaltılacak; orta vadede AB ülkeleri düzeyine çekilecek.

Çağdaş, etkin, kolay, hukuka saygılı bir vergi yönetimi kurulacak.

Özerk, etkin, verimli ve saydam bir vergi idaresi oluşturulacak. Vergi yönetimi güçlendirilecek, denetim etkinleştirilecek. Gelir idaresinde, “etkin, güçlü, verimli ve saydam” bir yapı oluşturulacak.

İstisna ve muafiyetler kapsamında olan vergi harcamalarını düzenli olarak kamuoyunun bilgisine sunulacak. Toplanan verginin nereye harcadığının, düzenli olarak kamuoyunun bilgisine sunulacak.

Demokrat Parti

Demokrat Parti'nin ekonomi programında yer alan vergilemeye ilişkin görüş ve önerileri şöyle; Vergi Politikası, yamalı bohça haline getirilen vergi sistemi, verginin tabana yayılması ve kayıt dışılığın önlenmesi için gerekli önlemler alınacak. İstihdam üzerindeki vergi ve sosyal güvenlik yükü azaltılacak ve tedricen yüzde 20 ye düşürülecek. Kurumlar vergisi oranı yüzde 15 oranına indirilecek.

Gelir vergisinde: Asgari ücret vergi dışı bırakılacak, Mevcut vergilendirme oranları 4 kademeye indirilecek, Her türlü harcamanın gelir beyanından düşülmesi sağlanacaktır.

Katma değer vergisinde: Mevcut oran yüzde 8'e düşürülecek,

ÖTV yerine gerçek anlamdaki lüks mal teslimlerinde Lüks Tüketim Vergisi (LTV) ne geçilecek.

Damga vergisi, banka ve sigorta muameleleri vergisi kaldırılacak.

Kaçak mal girişleri önlenecek ve gümrüklerden kaynaklanan kayıt dışılığın önü

kesilecek. Önemli ölçüde üretim, istihdam ve ihracat yaratacak ve bölgesel kalkınma farklılıklarını ortadan kaldıracak projeler için özel teşvikler verilecek. Uzun vadeli sermaye piyasası araçları ve halka açık şirketlerle ilgili vergilendirmeler teşvik amacı ile yeniden düzenlenecek.

Vergi sisteminin oto kontrol önlemleriyle desteklenebilmesi için Vergi usul hükümleri yeniden ele alınacak, Vergi sisteminde basitlik, sadelik ve uygulama kolaylığı getirilecek, Vergi denetiminde mali müşavirlik müessesesi yaygınlaştırılacak, Verginin tek bir muhasebe sistemine dayalı olarak hesaplanması sağlanacak, Vergi Usul Kanununda ayrıca değerlendirme hükümlerine yer verilmeyecek.

Milliyetçi Hareket Partisi

Ekonomide kayıtdışılığı azaltmayı ve asgari ücreti tümüyle vergi dışı bırakacağın açıklayan MHP'nin yapmayı planladıkları ve vaatleri şöyle:

Vergi politikası orta ve uzun dö-

nem için tespit edilmiş bir vergi stratejisine göre belirlenecek. Vergiye ilişkin düzenlemelerde, kamu finansmanı ile ilgili önceliklerin yanı sıra verginin üretim ve istihdam üzerindeki etkileri ile sosyal yönü birlikte düşünülecek.

Vergi kanunları tümüyle gözden geçirilerek, uygulamada basitlik ve etkinlik sağlanacak. Vergi sistemi, ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel yapısını dikkate alan dinamik bir yapıya kavuşturulacak.

Vergi muafiyeti ve istisna uygulamalarında; makro hedefler ile ekonomik ve bölgesel kalkınma politikaları dikkate alınarak seçici olunacak. Yatırım yapanlara, istihdam, üretim ve ihracat artışı sağlayanlara yönelik vergi indirim ve kolaylıklarını içeren bir program uygulamaya konulacak.

Yüksek ölçüde katma değer ve istihdam sağlayan yatırım projelerine yüksek oranlı “yatırım indirimi” uygulaması başlatılacak.

Herkesin mali gücüne göre vergi ödediği adaletli bir vergi sistemi tesis edilecek.

Hiç evi olmayıp ilk defa ev alan vatandaşlara, banka kredileri için ödedikleri faizi gelirlerinden indirebilme imkanı sağlanacak.

Vergi oranlarında yapılacak indirimle, ekonomide canlılık sağla-

nacak ve vergi tabanı genişletilecek. Vergi gelirleri içindeki dolaylı vergilerin payının azaltılması suretiyle dar gelirlilerin vergi yükü hafifletilerek vergide adalet sağlanacak.

Gelir vergisinin kişiselliği ve mali güce göre vergilendirme ilkeleri dikkate alınarak üniter vergilemeye ağırlık verilecektir.

Elektronik ticaret ve teknolojik gelişmenin getirdiği yeni işlem türleri; mübadeleyi, tasarruf ve sermaye hareketlerini engellemeyecek şekilde vergilendirilecek.

Menkul kıymet sermaye iratlarına uygulanan stopaj oranlarında yerli ve yabancı ayrımı yapılmayacak, eşit oranda vergi alınacak.

Stopaj uygulamasında yerli yabancı ayrımı kaldırılacak. Menkul kıymetlerden elde edilecek faiz gelirlerine yüksek, alım satım kazançlarına ise daha düşük vergi uygulanacak ve böylece piyasada derinlik sağlanacak.

Katma değer vergisi oranı, öncelikle gıda, eğitim ve sağlık harcamalarında olmak üzere kademe- li olarak aşağı çekilecek. İşlem vergilerinde (BSMV, damga vergisi, harçlar vb.) oranlar düşürülerek kayıt dışı ekonomiyi teşvik etmesi önleneyecek. Asgari ücretliden vergi alınmayacak,

bütün çalışanların gelirlerinin asgari ücret kadar kısmı vergi dışı bırakılacak. Ücret gelirleri için ayrı bir vergi tarifesi uygulanacak ve vergi oranları 5 puan daha düşük belirlenecek.

Vergi tahsilatının önündeki bürokratik işlemler ile süre kaybına ve amme alacağının tehlikeye girmesine neden olan engeller kaldırılacak. Etkin bir tahsilat modeli geliştirilecek ve vergi uzlaşmalarında azami kamu yararı gözetilecek.

Mükellefler ve vatandaşlarda vergi bilinci geliştirilecek bu amaçla temel eğitimden başlayarak okullarda vergi eğitimi verilecek. Ekonomik faaliyetlerin yoğun olduğu merkezlerde vergi danışma ve şikayet birimleri yaygınlaştırılacak.

TC kimlik numarası uygulaması tüm işlemlerde yaygınlaştırılarak, ekonomide kayıt dışılıkla etkin mücadele edilecek. Kayıt dışı ekonomik faaliyetler ile kara para elde edilmesine yönelik faaliyetler arasındaki ayırım netleştirilecek ve kara parayla mücadelede ayrı bir strateji belirlenecek.

Vergi denetiminde etkinlik sağlanacak. Denetim sistemi insan gücü ve fiziki alt yapı yönüyle güçlendirilecek.

Mali kurallar geliyor

Mali disiplinden vazgeçilmemesi ve her hangi bir esnekliğe yer verilmesi için mali kurallar getirilecek. Bu amaçla bir düzenleme yapılarak, mali kurallara yasal zemin hazırlanacak. Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilen orta vadeli program bu çalışmanın ilk zeminini oluşturdu.

Orta Vadeli Programın üçüncüsü hazırlandı. 2008-2010 dönemini kapsayacak olan bu Program, Dokuzuncu Kalkınma Planı ile paralellik gösteriyor. Bu programın kabulüyle birlikte çok yıllık bütçe süreci, başlamış bulunuyor.

Orta Vadeli Program, stratejik amaçlar temelinde kamu politikaları ve uygulamalarını şekillendirecek ve kaynak tahsisini bu çerçevede yönlendirecek. Orta Vadeli Programın maliye politikası başlığında, mali disipline vurgu yapıldı. Mali kuralları belirleyecek bir düzenleme ihtiyacı üzerinde duruldu.

Programın maliye politikası bölümü şöyle; “Makroekonomik istikrarın ve büyüme performansının sürdürülmesi amacıyla mali disipline devam edilecektir. Bunu gerçekleştirmek üzere mali kuralları belirleyen yasal düzenlemeler yapılacaktır. Böylece, kamu borç stokunun milli gelire oranı azaltılacak, yüksek bir faiz dışı fazla seviyesi tutturulacak ve bütçeye esneklik kazandırılarak kamu harcamaları önceliklendirilecek. Bu politika, enflasyon oranının daha da aşağı çekilmesine ve cari açığın kontrol altında tutulmasına da katkıda bulunacaktır.” İfadesine yer verildi.

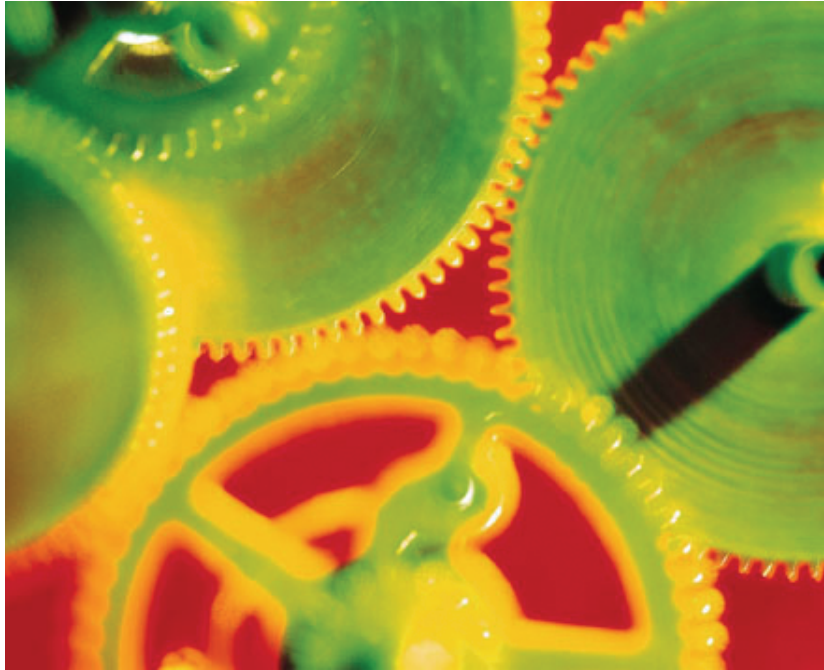
2008- 2010 yıllarını kapsayacak

Orta Vadeli Programın üçüncüsünde vergi politikalarıyla ilgili olarak hedefler şöyle; Uygulanacak vergi politikalarının temel amacı; makroekonomik politikalarla uyumlu bir şekilde büyüme ve istihdamın desteklenmesine, ekonomide kayıtdışılığın azaltılmasına ve daha basit, adil ve geniş tabanlı bir vergi sisteminin oluşturulmasına katkıda bulunmaktır.

Bu kapsamda; Piyasa aktörlerinin uzun vadeli ekonomik kararlar almalarına yardımcı olmak ve vergilendirmede öngörülebilirliği artırmak amacıyla, vergi politikalarının uygulanmasında istikrar esas olacaktır. Vergi mevzuatının sadeleşti-

rilmesi ve vergi tabanının genişletilmesine yönelik çalışmalara devam edilecektir. Gerek kayıtdışılık ile etkin mücadele, gerekse yatırımların ve istihdamın desteklenmesine yönelik politikalar çerçevesinde, kamu finansmanının imkan verdiği ölçüde, işlemler ile istihdam üzerindeki vergi ve benzeri yüklerin düşürülmesine yönelik düzenlemeler yapılacaktır. Vergileme alanında Avrupa Birliği mevzuatı ile

uyum çalışmalarına devam edilecektir. Ülkemizin ticari ilişkileri bulunan ve çifte vergilemeyi önleme anlaşması imzalanmayan ülkelerle çifte vergilemeyi önleme anlaşmaları imzalanmasına yönelik çalışmalara devam edilecektir.

Program döneminde yıllık ortalama yüzde 5,6 oranında ekonomik büyüme hedeflendi. Program döneminde yıllık ortalamada reel olarak özel tüketim harcamalarının yüzde 6,4, özel sabit sermaye yatırım harcamalarının yüzde 7,8, kamu tüketim harcamalarının yüzde 3,7 ve kamu sabit sermaye yatırım harcamalarının yüzde 0,7 oranında artması öngörüldü. İstihdam ola-

naklarını artırıcı uygulamaların etkisiyle Program döneminde yaklaşık 1,4 milyon kişiye yeni istihdam yaratılacağı öngörülmekte.

Kayıtdışılığın azaltılması programın temel amaçları arasında yer aldı. Bu çerçevede yapılacak çalışmalar şöyle sıralandı; Kayıtdışılıkla etkin mücadele kapsamında toplumun tüm kesimlerinin desteklediği bir strateji uygulanacak. Kayıtdışılığın

azaltılması amacıyla başta vergi denetimi olmak üzere kamu kurum ve kuruluşlarının denetim kapasitesi beşeri ve teknolojik altyapı yönünden geliştirilecek. Kayıtdışılıkla mücadele kapsamında, ödenmesi gereken verginin doğruluğunu sağlamaya yönelik olarak vergi sisteminde ürün izleme sistemi, ulusal marker uygulaması ve benzeri vergi güvenlik müesseseleri-

nin oluşturulmasına ve etkin şekilde uygulanmasına yönelik çalışmalar sürdürülecek.

Başta Gelir İdaresi Başkanlığı ve Gümrük Müsteşarlığı olmak üzere ilgili tüm kamu kurumlarının teknik ve idari altyapısı güçlendirilerek akaryakıt, tütün mamulleri ve alkollü içkiler öncelikli olmak üzere tüm ithalat kalemleri bazında kaçakçılıkla etkin bir şekilde mü-

cadele edilecek. Kayıtdışı ekonomi ve kayıtdışı istihdamın azaltılmasına yönelik olarak kamu kurumları arasındaki koordinasyon artırılacak. Kayıtdışı işletme, kişi ve çalışanların kayıt altına alınabilmesini teminen kayıt-

lı sistem güçlendirilecek. Kayıtdışı ekonomiyi ödüllendiren, kamuya olan güveni sarsan, kayıtdışılığı özendiren ve kamu gelirlerinde kayba neden olan her türlü af ve borç yapılandırılması beklentisinin önüne geçilecek. Kayıtdışılıkla mücadelede toplumsal duyarlılığı artırmak amacıyla toplumun bilgilendirilmesine yönelik faaliyetler artırılabilecek.

Temel Ekonomik Büyüklükler

	2008	2009	2010
BÜYÜME VE İSTİHDAM			
GSYİH (Milyar YTL, Cari Fiy.)	719,9	791,4	869,9
GSYİH (Milyar Dolar, Cari Fiy.)	482,7	527,2	571,2
Kişi Başına Milli Gelir (GSYİH, \$)	6.456	6.969	7.466
GSYİH Büyümesi ⁽¹⁾	5,5	5,7	5,7
Toplam Tüketim ⁽¹⁾	5,2	6,2	6,6
Kamu	4,9	2,1	4,1
Özel	5,3	6,9	6,9
Toplam Sabit Sermaye Yatırımı ⁽¹⁾	7,2	6,0	5,7
Kamu	-0,9	0,5	2,5
Özel	9,5	7,5	6,5
Toplam Nihai Yurtiçi Talep	5,7	6,2	6,4
Toplam Yurtiçi Talep	5,2	6,1	6,3
Nüfus (Yıl Ortası, Milyon Kişi)	74,8	75,6	76,5
İşgücüne Katılma Oranı (%)	48,5	48,8	49,3
İstihdam Düzeyi (Milyon Kişi)	23,1	23,6	24,1
İşsizlik Oranı (%)	9,6	9,5	9,5
DIŞ TİCARET			
İhracat (FOB) (Milyar Dolar)	112,4	124,2	137,5
İthalat (CIF) (Milyar Dolar)	168,4	184,1	202,2
Dış Ticaret Dengesi (Milyar Dolar)	-56,0	-59,9	-64,7
İhracat / İthalat (%)	66,7	67,5	68,0
Dış Ticaret Hacmi / GSYİH (%)	58,2	58,5	59,5
Turizm Gelirleri (Milyar Dolar)	19,1	19,8	20,5
Cari İşlemler Dengesi (Milyar Dolar)	-31,0	-32,9	-35,4
Cari İşlemler Dengesi / GSYİH (%)	-6,4	-6,3	-6,2
Ham Petrol Fiyatı (\$/w)	57,6	54,7	51,7
Ham Petrol İthalatı (Milyar Dolar)	10,9	10,7	10,5
FİYATLAR (Yüzde Değişme)			
TÜFE Yıl Sonu ⁽²⁾	4,0	4,0	--

(1) Reel fiyatlarla yüzde değişimi göstermektedir.

(2) 2008 ve 2009 yılları için enflasyon hedefleri Hükümet ve Merkez Bankası tarafından belirlenmiştir. 2010 yılı hedefi önümüzdeki dönemde belirlenecektir.

Vergilendirme alanında yeni yaklaşım arayışları

Vergi alanında tanık olunan gelişmeler ‘Laffer Eğrisi’nin geçerliliğini açık biçimde ortaya koyuyor. OECD üyesi ülkelerde kurumlar vergisi oranı düşerken, vergi hasılatı artış kaydetti.

içinde bulunduğumuz küreselleşme süreci, özellikle sermaye ile nitelikli işgücünün ulusal sınırlar ötesi hareket yeteneğini artırmış olması nedeniyle, ülkeler arasında bir “vergi rekabeti” olgusunu gündeme getirmiştir. Hernekadar *kurumlar vergisi* oranı şirketlerin tesis kuruluş yeri kararlarını etkileyen faktörlerden sadece biri olsa da, bu alanda gerçekten önemli bir etkiye sahiptir. Bir çok ülke geçtiğimiz son on yıllık dönem içinde kurumlar vergisi oranlarını önemli ölçüde aşağıya çekmişlerdir.

Bu çerçevede OECD üyesi ülkeler ortalaması olarak 1997 yılında yüzde 37 olan *kurumlar vergisi* oranı 2000 yılında yüzde 33.6’ya ve 2005 yılında da yüzde 29’a düşmüştür. Benzer şekilde gerçek yaşamda edinilen izlenimler, özellikle yüksek gelir grupları için uygulanmakta olan gelir vergisi oranlarının düşük düzeyde bulunmasının, yüksek vasa sahip göçmenler için bir tercih unsuru olduğu kanaatini uyandırmaktadır. Bir çok hükümetin yakın geçmiş dönemde, yüksek nitelikli işçiler için daha büyük önem taşı-

yan üst gelir grubuna yönelik gelir vergisi oranlarını düşürdükleri gözlenmiştir. Bu kapsamda yine OECD ülkeleri genelinde en üst gelir basamağı için uygulanmakta olan ortalama *gelir vergisi* oranı 1995’teki yüzde 45 düzeyinden 2005 yılında yüzde 37’ye düşürülmüştür.⁽¹⁾

Genelde hükümetler *kurumlar vergisi* oranını düşürme yoluna giderlerken istisna ve muafiyet kapsamını daraltarak, vergi tabanını genişletme cihetine gitmişlerdir. Diğer taraftan küreselleş-

menin vergi alanında bir diğer etki de vergi yükünün sermaye ve emek geliri üzerinden, emlak ve tüketim üzerine kaydırılmasını özendirmek olmuştur. Küreselleşme ayrıca vergi sisteminin, ulusal gelirin yeniden dağıtımında bir politika aracı olarak kullanılabilme olanaklarını da daraltıcı bir etkiye bulunmuştur.

Hükümetler temel ekonomik ve sosyal hedeflerini gerçekleştirebilmek amacıyla kamu harcaması yapma durumundadırlar ve bir vergi sisteminin temel amacı da bu harcamaların finansmanı için gerekli kaynağın temin edilmesidir. Gerekli gelir düzeyini sağlamasının yanısıra bir vergi sisteminin başlıca üç diğer hususu da yerine getirmesi önem taşımaktadır. Bunlardan birincisi, vergilendirme, belirli ekonomik faaliyetlerle ilgili özendirici ya da cezalandırıcı sonuçlar doğurduğu cihetle, ekonomik davranış şekillerini bozarak ekonomik verimlilik üzerinde olumsuz etkiler doğurabilir. Dolayısıyla vergi gelirleri ile finanse edilen kamu harcamaları için fayda-maliyet hesapları yapılırken veya bir vergi sistemi genel anlamda değerlendirilirken bu konu ön planda gözönünde tutulmalıdır. İkincisi, vergilendirmenin tüm toplum kesimleri üzerindeki dağılımı, ekonomik etkileri

açısından ilave maliyetler getirirse, ülke yönetimlerinin birinci derecede önem verme durumunda oldukları adalet ve uygunluk sorunlarını gündeme getirir. Üçüncüsü ise, vergi yasalarının uygulanabilirliği ve mükelleflerin bu vergi yasalarına uygun davranmalarının getirdiği maliyetlerdir.

Dolayısıyla bir vergi sisteminin ve öngörülen bir vergi reformunun temel amacı, sağlanması gereken bu özellikler arasında olanaklı en uygun dengenin sağlanmasıdır. Özetle bir vergi reformu, mali alanda rekabet gücünü arttıracak, yatırımları, risk almayı ve girişimciliği özendirecek, aynı zamanda benzer konumda olanların benzer düzeyde vergi ödeyeceği, vergi yükünün uygun ve adil biçimde dağıtıldığı, kolay ödenebildiği ve idare ve uyum sağlama maliyetinin düşük olduğu bir vergi düzeni getirebilmelidir.

1984 yılında İngiltere’de ve 1986 yılında da ABD’nde bu alanda atılan adımlardan sonra son yirmi yıllık dönemde bireysel gelir vergisi alanında gerçekleştirilen vergi reformlarının önde gelen iki özelliği, vergi hadlerinin düşürülmesi ve vergi tabanının genişletilmesi olmuştur. Örneğin 80’li yılların ortalarında bir çok OECD ülkesinde en üst gelir basamağı

için yüzde 65’in üzerinde olan vergi oranı, günümüzde yüzde 50’nin hayli altına düşmüştür.

Bireysel gelir vergisi alanında yakın geçmiş dönemde gerçekleştirilen iki temel reform Hollanda’da ‘Kutu’ sisteminin getirilmesi ile Slovakya ve diğer bazı ülkelerde tek oranlı (düz) gelir vergisi uygulamasına gidilmesi olmuştur. Ancak günümüzde OECD ülkelerinin çoğu kapsamlı (comprehensive) gelir vergisi sistemini uygulamaktadırlar. Bu sistem aynı gelir düzeyindeki kişilerin eşit şekilde vergilendirilmelerini öngörmesi nedeniyle yatay eşitlik prensibine, ancak aynı zamanda dikey eşitlik prensibine de dayanmakta olup, müterakki (artan oranlı) bir yapıyla gelir dağılımının yeniden yapılandırılması amacıyla etkinlikle kullanılabilmektedir. Esasında kapsamlı gelir vergisi sistemi, yapılan tüketim harcamalarının piyasa değeri ile zenginlik düzeyinde meydana gelen net değişiklikleri içeren, tahakkuk bazlı bir vergi tabanına oturur. Ancak uygulamadaki zorluklar nedeniyle özellikle nakit olarak emek karşılığı elde edilen gelirler ile sermaye kazançlarını içeren vergi tabanını ifade edecek şekilde gerçekleşmiş (tahsil edilmiş) gelir üzerine dayanır.

Özellikle şirket ve sermaye gelir-

lerinin vergilendirilmesinde yaşanan amaç sapmalarını ortadan kaldırma ve aynı zamanda gelir vergisi sistemiyle, gelirin yeniden bölüşümü sürecini idame ettirme amacına yönelik politika, 'ikili gelir vergisi sistemi'nin (dual income tax), Finlandiya, Norveç, ve İsveç'te, bir ölçüye kadar da Danimarka'da uygulamaya konulmuş olmasında en önemli etken olmuştur. İkili vergi sisteminde esas alınan temel prensip, emek geliri üzerine uygulanan müterakki bir vergilendirme ile şirket ve sermaye gelirlerinin geniş tabanlı ve oldukça düşük oranlı olacak şekilde oransal biçimde vergilendirildiği bir sistemin bir araya getirilmesidir. En özgün biçimi ile Norveç tarafından uygulamaya konulmuş olan bu ikili vergi sisteminin temel özellikleri şu şekilde özetlenebilir:

1. Vergi muafiyetleri düşülmüş haliyle ücret, emekli maaşı ve sermaye kazançlarını içeren net gelir üzerine yüzde 28 oranında düz (tek oranlı) bir vergi konulması. Aynı oranın;
- temettü gelirleri ve hisse senetleri üzerindeki değer artışı (sermaye) kazançları çifte vergilendirmeye maruz kalmayacak ve faiz giderlerinin tümünün matrahtan indirimini sağ-

layacak şekilde, tüm sermaye gelirlerinin simetrik şekilde vergilendirilmesini,

- vergilenebilir geliri gerçek ekonomik gelirle uyumlu hale getirmeyi ve vergi muafiyetlerinin sayısını ve maddi yükünü azaltmayı amaçlayan ve kalan tüm muafiyetlerin sadece yüzde 28'lik vergi oranında indirilebildiği bir geniş vergi tabanı oluşturulmasını öngören biçimde şirket gelirleri için de uygulanması.

2. Tatbik edilen düz, tek oranlı vergiye ilave olarak, bir belirli basamak değerinin üzerinde elde edilen brüt ücret geliri ve emekli maaşları üzerine ek vergi getirilmesi suretiyle, ücret geliri ve emekli maaşlarının müterakki biçimde vergilendirilmesi. (Ücret geliri ve emekli maaşları üzerine konulan ek verginin vergi reformunun yapıldığı 1992 yılında yüzde 13 olan en yüksek haddi, 2000 yılında yüzde 19.5'e yükseltildikten sonra 2005 yılında yüzde 15.5'e düşürülmüştür.)⁽²⁾

Hemen hiçbir OECD üyesi ülke ne tam saf 'kapsamlı gelir vergisi' ne de tam 'ikili gelir vergisi' uygulamaktadır. Genelde bu saf modellerin yerine 'yarı kapsamlı' ya

da 'yarı ikili' denilebilecek karma sistemler uygulamaktadırlar. Bu yarı 'ikili-kapsamlı' sistemde bazı tür sermaye kazançlarının (bireysel ve şirket) düşük ve sıklıkla tek oranlı biçimde vergilendirilmesine gidilirken, bunların dışındaki gelir türleri yüksek oranlarda ve müterakki biçimde vergilendirilmekte, özetle değişik gelir türlerine değişik nominal vergi hadleri uygulanmaktadır.

Hollanda'da 2001 yılında uygulamaya konulan 'Kutu' sistemi, Finlandiya, Norveç ve İsveç dışındaki OECD üyesi ülkeler topluluğunda 'ikili' sisteme en yakın sistemi oluşturmaktadır.

İlk kez Estonya'da uygulamaya konulan 'düz (tek oranlı) vergi sistemi'nde ise, muafiyet veya asgari geçim indirimi içerir ve içermez biçimde tüm bireysel gelir ve şirket gelirleri için tek düşük oranlı vergi uygulanmaktadır.

Sermaye gelirlerinin vergilendirilmesinde ise genel eğilim vergi oranlarının düşürülmesi yönündedir. Küreselleşme ülkeleri, 'mobil' (matrah konusu gelirin uluslararası hareket yeteneğinin yüksek olduğu) gelir türlerinin daha düşük biçimde vergilendirildiği sistemleri benimsemeye zorlamaktadır. Şirket karları, bireysel sermaye gelirleri bu alanda en

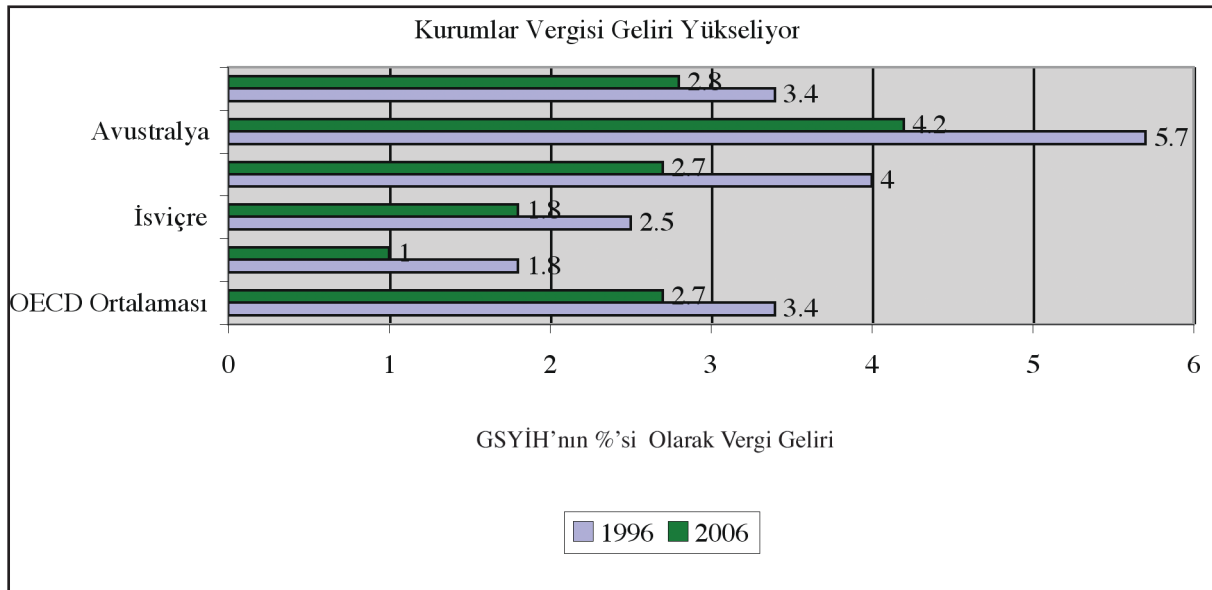
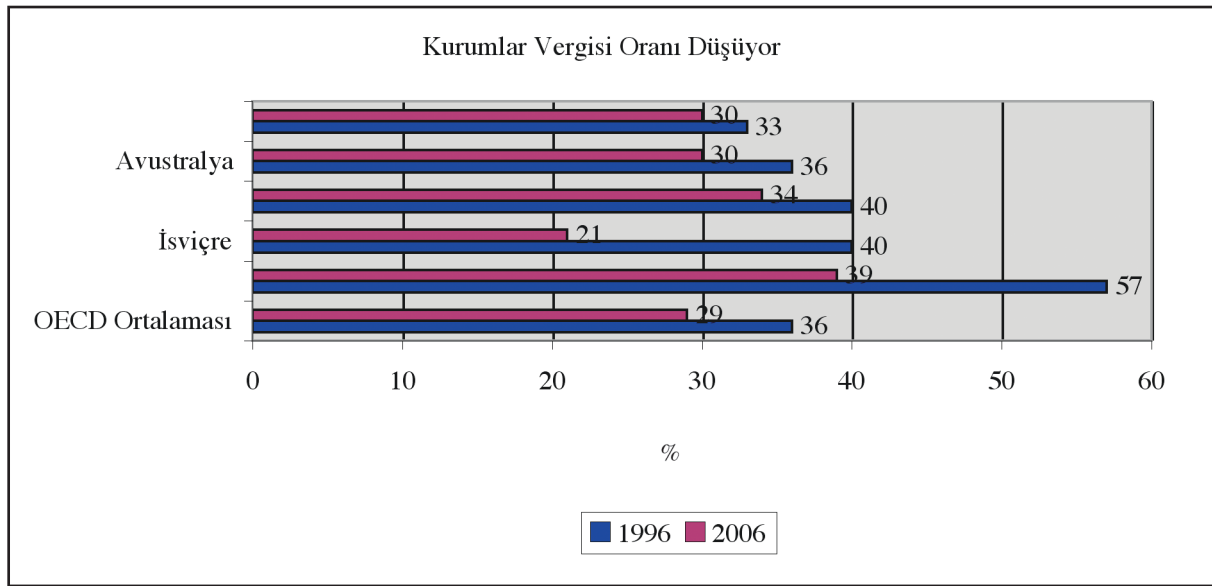
önemli gelir türlerini oluşturmaktadır. Gerçekten de yukarıda belirtildiği gibi OECD üyesi ülkelerde ağırlıksız ortalama kurumlar vergisi oranı 2005 yılı itibarıyla yüzde 29'a kadar gerilemiştir.

Diğer taraftan, vergi oranı ile ver-

gi hasılatı arasında bulunan ve "Laffer Eğrisi" olarak tanımlanan ilişkinin gerçek yaşam uygulamasındaki yansımaları da, hükümetleri kurumlar vergisini düşürme yolunda cesaretlendirmektedir. Gerçekten OECD tarafından

derlenen vergi istatistiklerine dayalı olarak düzenlenen ve vergi oranı ile vergi hasılatı arasındaki ilişkiyi gösteren aşağıdaki Grafiklerde, "Laffer Eğrisi" ile yapılan önerme açık biçimde doğrulanmaktadır.

'Laffer Eğrisi'nin Geçerliliği Açık Biçimde Gözlemleniyor

(1) OECD Economic Outlook, mayıs 2007, S. 19.

(2) OECD Tax Policy Studies, No: 13, Fundamental Reform of Personal Income tax, S. 23.

Muhasebe standartlarında küresel birliktelik

Amerikan Menkul Kıymetler ve Takas Komisyonu (SEC) Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının (IFRS) kullanımına yeşil ışık yakıyor. Bu gelişme muhasebe standartlarında küresel birliktelik sağlanması alanında önemli bir adım oluşturuyor.

Amerikan Menkul Kıymetler ve Takas Komisyonu, ABD kökenli olmayan ancak finansal raporlarını ABD’nde de düzenleyip yayınlama durumunda olan şirketlerin, raporlarını uluslararası muhasebe standartlarına göre düzenleyebilmelerine olanak sağlayacak yeni bir düzenleme için tavsiye kararı aldı. Kararın yürürlüğe girmesi için 75 günlük bir görüş alma süresinin geçmesi gerekiyor. Halihazırda uluslararası firmaların önemli bir bölümü mali tablolarını “Uluslararası Finansal Raporlama Standartları”na göre hazırlıyorlar. Ancak

bunlardan ABD’nde borsaya kayıtlı olanların mali tablolarını, bu ülkede geçerli olan “Genel Kabul Görmüş Muhasebe Standartları”na (GAAP) göre ayrıca düzenlemeleri talep ediliyor

Bilindiği gibi yaşanan muhasebe skandallarının ardından 2002 yılı Temmuz ayında yürürlüğe konulan Sarbanes-Oxley yasası şirketlerin yönetim süreci ile muhasebe ve denetim uygulamaları konusunda bir dizi çok sıkı kurallar getirmişti.

Bununla beraber Sarbanes Oxley Yasasının 404 Nolu Bölümünün uygulamaya konulması başlangıçta öngörülme- yen ölçüde yüksek ma-

liyetli işlemleri gerekli kılıyordu. Sox’un 404 Nolu Bölümü, şirket yönetimi tarafından yayınlanan yıllık faaliyet raporlarının bir “iç kontrol raporu” içermesini öngörüyor. Bu “iç kontrol raporu”nun,

- 1) yönetimin yeterli ve etkin bir iç kontrol yapısının kurulması ve idame ettirilmesi alanındaki yükümlülüklerini ve finansal raporlama usullerini belirtmesi ve,
- 2) en son mali yıl sonu itibariyle iç kontrol sisteminin ve şirketin finansal raporlamada kullandığı usullerin bir değerlendirmesini içermesi

gerekiyor. Bölüm buna ilave olarak sözkonusu şirketin denetim raporunu hazırlayan ve yayınlayan kayıtlı muhasebe firmasının, yönetim tarafından yapılan bu değerlendirmenin doğruluğunu, gerçekleri yansıttığını onaylamasını ve bunu rapor etmesini öngörüyor.

Dolayısıyla Sox, finansal kontrol işlerinin denetimi, firmaların, finansal verileri nasıl işlemekten geçirecekleri, saklayacakları ve kontrol edecekleri alanında yepyeni bir görüş ve gerçekten yüksek bir uyum maliyeti getiriyordu. Bu durum New York'ta yerleşik yatırım bankacılarına göre yabancı firmaların hisse senetlerini, niçin New York'ta değil de, örneğin Londra veya Hong Kong'ta ihraç etmelerinin temel nedenini oluşturuyor. İşte SEC'in almış olduğu bu karar firmaların hisse senetlerini Amerikan borsalarında ihraç etmelerini özen-direcek

SEC ayrıca yaptığı bir açıklama ile, netice itibarıyla ABD firmalarının da kendi mali tablolarını IFRS'ye

göre düzenlemelerine olanak sağlayacak bir süreci başlatmak üzere, bu yaz, bir prensip kararı yayınlıyacağını duyurdu. Böyle bir gelişme konu ile ilgili kişilere göre GAAP standartlarının sonunu getirecek. Bununla beraber bir SEC yetkilisi, yatırımcıların ve denetim elemanlarının eğitimi için gerekli süre

leri artık ABD borsalarında işlem görmeyen yabancı şirketlerin finansal rapor hazırlama faaliyetine son vermelerini kolaylaştıran bir karar almıştı.

Bu kararlar dizisi ile öngörülen nihai amaç, ABD firmalarının uluslararası standartları kullanarak günlük raporlar hazırlayabilmelerini

ve böylelikle tüm dünyadaki firmaların aynı muhasebe sistemini kullanmasını ve aynı dili konuşmasını sağlamak. Küresel düzeyde tek bir standart dizisinin geçerli kılınması yolundaki girişimler başlayalı beri hayli uzun bir zaman geçmiş bulunuyor. Bu girişimler 2005 yılında SEC'in o zamanki baş muhasebecisi olan Donald Nikolaisen'in bu amaç doğrultusunda bir yol haritası hazırlaması ile birlikte ivme kazandı. SEC Başkanı Christopher Cox

da, Ağustos 2005 ayında bu göreve gelmesinden hemen sonra bu plana arka çıktı.⁽¹⁾ Avrupa Birliği ise, Birlik ülkeleri genelinde hisseleri borsada işlem gören tüm şirketlerin

dikkate alındığında, IFRS'lerin kullanımının geliştirilmesi doğrultusundaki bu yeni aşamanın 5 ila 10 yıllık bir süre alabileceğini ifade etmiştir.

Bu yılın başlarında da SEC, hisse-

mali tablolarını, 2005 yılından başlayarak uluslararası muhasebe standartlarına göre hazırlamaları zorunluluğunu getirerek, bu yöndeki hareketi etkin bir şekilde destekledi. Bu şekilde Avrupa’da, hisse sahipleri halka açık şirketlerin bu güne kadar kullana gelmekte oldukları düzenlerle muhasebe standardı seti bir kenara konuldu ve böylelikle yatırımcılar için, kuruluş yeri veya faaliyet alanı hangi üye ülke olursa olsun, şirketlerin mali tablolarını kolaylıkla ve güvenle değerlendirebilme olanağı yaratılmış oldu.

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu da (IASB) yayınlamış olduğu bir basın duyurusuyla, SEC’in bu kararını memnuniyetle karşıladığını belirtmiştir.⁽²⁾ Bu değişikliklerle, 2009 yılından itibaren, ABD kökenli olmayan şirketlere, kendi mali tablolarını GAAP’la uyumlu hale getirmelerine gerek kalmaksızın ABD borsalarına erişim olanağı yaratılacağı ifade edildiği IASB duyurusunda, SEC’in kararının, IFRS’nin geniş bir coğrafyada ve yüksek nitelikli bir finansal raporlama lisansı olarak daha geniş ölçüde kabul gördüğü hususunu yansıttığı belirtilmektedir. SEC’in kararı aynı zamanda, iki kuruluşa ait standart setleri arasında uyum sağlanması yolunda Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB)

ile ABD Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (FASB) arasında yürütülmekte olan çalışmalarda alınan önemli mesafeyi de kanıtlamaktadır.

IASB Başkanı David Tweedie SEC’in sözkonusu kararının taşıdığı öneme işaret ederek “Biz SEC’in bizim çalışmalarımıza vermiş olduğu sürekli desteği takdir ediyoruz. Bizim IASB’de nihai amacımız, tüm dünyada kullanılan tek bir muhasebe standartları dizisine sahip olmaktır. SEC’in önerisi bu amaca ulaşılmasında önemli bir adım oluşturmaktadır., ancak daha yapılması gereken çok iş bulunmaktadır.” demektedir.

Ancak bazı finansal analizciler ve yatırımcılar Amerikan Menkul Kıymetler ve Takas Komisyonu tarafından alınmış olan bu kararı biraz zamansız, erken buluyorlar. Zamanlamaya ilişkin olarak yapılan eleştirilerde, halen her iki muhasebe sistemi arasında farklılıklar bulunduğu ve bu farklılıkların, yatırımcılar için, aynı endüstri kolunda faaliyet gösteren firmalar arasında sağlıklı kıyaslamalar yapılmasını zorlaştıracığı hususu ön plana çıkıyor. Bu alanda somut bir örnek de veriliyor. Araştırma ve geliştirme giderleri ABD GAAP uyarınca genel gider olarak işleme tabi tutulurken, uluslararası standartlara gö-

re bir projede geliştirme aşamasına ulaştığınızda, bu giderler zamana yayılıyor. Dolayısıyla bir şirket kullanmakta olduğu standart setine bağlı olarak, farklı faaliyet geliri ve net kar gösterebilme durumunda olabilmektedir.

Diğer taraftan mali tabloların açıklanmasına dayalı uluslararası sistemde SEC’le kıyaslanabilir bir kurumun olmaması da önemli bir kaygı kaynağı oluşturuyor. Zira halen uluslararası muhasebe standartlarının uygulanması ve bununla ilgili yaptırım gücü, uluslararası nitelikli merkezi bir kurumun değil de, her bir ülkedeki ulusal sermaye piyasası kurumlarının denetimi altında bulunuyor. SEC halen AB üye ülkelerinin düzenleyici kuruluşlarıyla, bunların yerine getirdikleri görevin yeterli niteliğe sahip olduğu ve muhasebe kurallarının tutarlı bir biçimde uygulanmasını sağlamaya çalışan tüm düzenleyici kurumları bir araya getiren Avrupa Menkul Kıymetler Düzenleyicileri Komisyonu ile işbirliği içinde çalıştıkları hususunda güvence gözetilen anlaşmalar yapmaktadır. Fakat eleştirmenler, sözkonusu Komisyonun, muhasebe kurallarının belirli bir biçimde uygulanmasını sağlamak üzere, ulusal düzenleyici kuruluşlar üzerinde bir yaptırım gücü bulunmadığı hususuna işaret ediyorlar.

(1) The Wall Street Journal, 21 Haziran 2007, S. 1.

(2) <http://www.iasb.org/News/press+releases/IASB-welcomes...>

Sosyal güvenliğin finansmanında yeni yaklaşımlar

Bir çok ülke sosyal güvenlik sistemini dışardan sağladığı destekle ayakta tutuyor. Sosyal güvenlik sistemlerinin finansmanı ve finansman modellerinde ayrı bir tartışma alanını oluşturmaya başladı. Bu harcamaların boyutları ve bunu finanse etme biçimleri, genel vergilendirme, gelir vergileri yoluyla mı, yoksa işverenlerin ve çalışanların katkı payları ile mi olduğu hususları, işgücü pazarlarını etkileyebiliyor.

OECD ülkelerinde sosyal güvenlik alanındaki kamu harcamaları – çoğunlukla sağlık ve emeklilik – GSYİH'nın yaklaşık dörtte birini oluşturuyor. Bu harcamaların boyutları ve bunu finanse etme biçimleri, genel vergilendirme, gelir vergileri yoluyla mı, yoksa işverenlerin ve çalışanların katkı payları ile mi olduğu hususları, işgücü pazarlarını etkileyebiliyor.

Sosyal harcamaların finansmanı, çalışanların net ücret olarak ne kazandıkları ile onların istihdam edilmesinin maliyeti arasında (gelir vergisi olarak ödedikleri ve gerek kendilerinin gerekse işverenlerinin sosyal katkı payı olarak ödediklerinden oluşan) bir kama oluşturur. Genel olarak, vergi kaması ne kadar büyük olursa, işgücü pazarları-

na etkisi de o kadar büyük olur. Ancak, bunun gerçek etkisi başlıca üç faktöre bağlıdır:

Vergi karışımı: Sağlık gibi güçlü bir kolektif boyuta sahip sosyal güvenlik sistemlerinin kamu finansmanının genel vergilendirme yoluyla gerçekleştirilmesi için gerekçeler var. Bunun tersine, işsizlik sigortası ya da emeklilik sistemleri gibi, işgücü pazarındaki durumla daha yakından ilişkili sistemlerin finansmanı için sosyal katkı payları kullanılmalı. Genel vergilendirmenin – gelir vergisi ve tüketim vergileri, ama aynı zamanda belki çevre ve emlak vergilerinin de – daha çok kullanılması vergi kamasını küçültebilir ve çalışmaya yönelik mali teşvikleri artırabilir. Ancak, tüm bu seçeneklerin dikkatle değerlendirilmesi gerekiyor ve bu

değerlendirme kesinlikle sosyal harcama sistemlerinin daha iyi yönetilmesi gereğini ortadan kaldırmıyor.

Vergilerin artan oranlı olması: Özellikle asgari ücretin yüksek olduğu durumlarda vergi kaması düşük ücretli işlerde özellikle büyük bir etki yapabilir. Ancak, genellikle kapasite kayıpları önemli oluyor ve aşırı indirimler önemli bir finansman sorunu yaratıyor. Dolayısıyla, asgari ücret, işgücünün vergilendirilmesi ve çalışanlara verilen sosyal yardımlar – asgari ücretlilerin üç gelir kalemi – arasında doğru dengenin bulunması zorunlu. Ama genel olarak daha artan oranlı finansman kaynaklarına yönelinmesi tavsiye edilebilir.

Vergiler ile sosyal yardımlar ara-

sındaki bağlar: Ödenen vergiler ile alınan sosyal yardımlar arasında daha güçlü bir bağ yaratılması vergi kamasının etkisini azaltmaya yardımcı olabilir. Örneğin, çalışanlar ileride emekli maaşlarının artması bakımından bir getirisi olacağını açıkça görebilirlerse net gelirlerinin daha düşük olmasını kabul edebilirler. Ancak, bu alanda sağlık gibi bir dizi sosyal sistemin güçlü bir kolektif boyuta sahip olmasıyla ilgili kayda değer sınırlar var. Başka bir örneği ele almak gerekirse, firmanın işten çıkarma, erken emeklilik ya da hastalık ve engellilik girdileri tarihçesi ile ödedikleri arasında ilişki kurulursa işverenler daha iyi bir işgücü yönetimi gerçekleştirebilirler.

Daha fazla, ama daha verimsiz işler mi?

Kişi başına düşen GSYİH'nın artmasını hem çalışanların oranındaki (emek kullanımı) hem de çalışan kişi başına düşen çıktıdaki (emek verimliliği) artışlar belirliyor. 2006 yılında, Yeniden Belirlenen OECD İş Politikasında istihdamı arttırıp işsizliği azaltan bir dizi alternatif işgücü pazarı politika paketleri tespit edildi. Ama kimi yorumcular, sadece ABD ya da Britanya'dakiler gibi piyasa tarafından belirlenen işgücü pazarı politikalarının aynı anda hem emek kullanımını, hem de emek verimliliğini arttırabileceğini ileri sürüyor.

Öyleyse işgücü pazarı politikaları verimliliği nasıl etkiliyor? Mevcut çalışanlara yönelik katı bir istihdam koruma politikası çalışanların geliştirmekte olan yüksek verimliliğe sahip sektörlerle geçmesini kısıtla-

arak verimliliği azaltabilir. Bunun tersine, asgari ücretlerin verimliliği arttırdığı görülüyorsa da, bunun nedeni düşük kalifikasyonlu çalışanların iş bulmalarının daha zor olması olabilir. Cömert işsizlik yardımları işsizlerin kalifikasyonlarına uygun işler bulmalarına yardımcı olarak ve yüksek risk, yüksek verimlilik içeren işlerin yaratılmasını teşvik ederek verimliliği arttırabilir. Anne-babaların işgücünde kalmasına olanak sağlayarak, aile dostu politikalar da verimliliği arttırabilir.

İstihdamı teşvik eden politikalar, kısmen daha düşük kalifikasyonlu çalışanlar için istihdam fırsatlarını arttırarak, ölçülen verimliliği azaltabilir. Bu durum ortalama verimlilik seviyelerini aşağı çeker, ama mevcut çalışanların verimliliğini hiç etkilemez.

Genel olarak, Yeniden Belirlenen OECD İş Stratejisinde savunulan politikaların verimlilik artışını zayıflattığını gösteren hiçbir güçlü veri bulunmuyor. Gerçekte, bunların istihdam artışı gibi toplumsal yararlar da sağlamanın yanı sıra, kişi başına düşen GSYİH'yı olumlu etkilemesi olası.

Küresel ekonomide OECD çalışanları: Konumları gitgide zayıflıyor mu?

Küreselleşme, bir başka deyişle, ticaretin dünya çapında serbestleşmesi, OECD bölgesinde insanların gelirlerini arttırdı. Örneğin, ticaretin dışa açılmasında yüzde 10 puanlık bir artış görülen OECD ülkelerinde kişi başına düşen gelirde %4 civarında artış yaşanıyor.

Bu kazanımlara karşın, küreselleş-

me konusunda kamuoyunda bir hayli karışık duygular var. Küreselleşme çalışanların birçoğunun gelirlerinin artmasını sağladıysa da, bazılarının – özellikle nitelik düzeyi düşük olanların – durumunda gerileme oldu ve günümüzde kamuoyunda küreselleşmenin OECD ülkelerinde maaşlar üzerinde baskı yapıp çalışanların koşullarına zarar verdiğine dair gerçek bir kaygı var. Bu korkular ne derece haklı?

Ticaretin son birkaç yıl içinde derinleşmesinin OECD çalışanları için gelirlerde eşitsizlik ve güvensizliği arttırdığına dair bazı veriler var. Ancak bazı önemli uyarıların akılda bulundurulması gerekiyor. Birincisi, küreselleşmenin etkisini teknolojik değişim ya da yapısal reformun etkisinden ayırmak zor. İkincisi, bu etki kamuoyunda yaygın olarak anlaşıldığı kadar fazla değil.

Küreselleşmenin çalışanlara etkisi değişiyor ve kısmen onların kalifikasyon seviyeleri tarafından belirleniyor. Sınır ötesi uygulamaların istihdamdaki çalışanların genel sayısına hiçbir gerçek etkisi olmamakla birlikte, muhtemelen firmalar en rutin üretim aşamalarını yurtdışına kaydırmaya eğilim duyduğundan, bu tür uygulamalar düşük kalifikasyonlu çalışanlara talebi azaltabiliyor.

Daha önemlisi, küreselleşme, ülke içindeki politik reform ve teknolojik değişim dahil, bir dizi etmeden biri olup, ekonomik şoklara çok daha duyarlı hale gelmiş bulunan maaşlarda ve işgücü talebinde daha fazla esnekliğe katkıda bulunuyor.

Alternatif enerji arayışları

Dışa bağımlı enerjiden kurtulmak amacıyla temiz ve yenilenebilir enerji alternatifleri ağırlık kazanmaya başladı. Güneş enerjisinin yaygın olarak kullanılması sağlandığında bunun Türk ekonomisine katkısının yıldı 3,5 milyar dolara ulaşılacağı tahmin ediliyor.

TMMOB Makina Mühendisleri Odası'nın düzenlediği ve uygulamaya yönelik çalışan sektör temsilcileri, yasa hazırlayıcıları, yerel yönetici, araştırmacı ve akademisyenleri bir araya getirerek üçüncüsünü düzenlediği Güneş Enerjisi Sistemleri Sempozyumunda güneş enerjisinin ekonomiye etkileri değerlendirildi. Sempozyum da yapılan değerlendirme ve öneriler şöyle;

Ülkemiz enerji temini açısından yüzde 74 gibi yüksek bir oranda dışa bağımlıdır. Resmi kurumların yapmış oldukları uzun vadeli projeksiyonlarda dışa bağımlılık oranının 2010'da yüzde 71, 2015'de

yüzde 68, 2020 yılı için yüzde 70'ler seviyesinde olacağı tahmin edilmektedir. 2006 yılında Türkiye'nin toplam enerji tüketimi 93 milyon ton eşdeğer petrol (MTEP) olarak gerçekleşmiştir. Tüketim oranı ise her yıl yüzde 5 civarında artmaktadır. 2006 yılında enerji ithalatı için 28,5 milyar dolar ödenmiştir. Bu değer toplam ihracatın yaklaşık dörtte birine karşılık gelmektedir. Artan enerji ihtiyacımızın ucuz, sürekli ve güvenli bir şekilde karşılanmasında yaşanan zorluklar, ülkemizin en önemli sorunlarından biri haline gelmiştir. Gerekli önlemler alınmazsa yakın bir gelecekte ülkemizin bir enerji dar boğazı ile karşı karşıya kalaca-

ğı yetkililer tarafından ifade edilmektedir.

Temiz ve tükenmez bir enerji kaynağı olan güneş enerjisi açısından Doğu Karadeniz hariç bir "güneş ülkesi" diyebileceğimiz Türkiye'nin yıllık ortalama toplam güneşlenme süresi 2.640 saattir ve bu günlük toplam 7,2 saate karşılık düşmektedir. Türkiye'nin brüt güneş enerjisi potansiyeli 87,5 Milyon Ton Eşdeğer Petrol (MTEP) olarak belirtilmektedir. Bunun 26,5 MTEP'i ısı üretimine, 8,75 MTEP'i ise elektrik enerjisi üretimine elverişli miktarlar olarak belirtilmektedir. Bu veriler güneş enerjisi potansiyeli bakımından ol-

dukça zengin bir ülke olduğumuzu göstermektedir. Ancak bu enerjinin sadece yüz binde ikisinden yararlanılmaktadır.

Öte yandan şu anda yalnızca 18 milyon konut içinde yalnızca 3,5-4 milyon konutta güneş enerjili sıcak su sistemi bulunduğu gözlemlenmektedir. Bu sistemlerin ülkemize enerji getirisi yaklaşık olarak 500-600 milyon dolardır. Oysa yalnızca bu sistemin yaygınlaştırılmasıyla bu alandan 3-3,5 milyar dolar daha ısı enerjisi katkısı gerçekleştirilebileceği öngörülmektedir. Yılda metre kareye ortalama 1311 kWh ısıtım şiddeti düşen ülkemizde bu enerjinin kullanım alanlarının yaygınlaşmasını sağlayacak yerli ve yeni teknolojilerin ülkemizde üretimi ve kullanımının sağlanması mümkündür.

Sempozyumda, ilgili kesimlerin katılımıyla Enerji Enstitüsü kurulmasının önemi vurgulandı. Ayrıca, güneş enerjisi kullanımını teşvik eden özel yasa ve mevzuat düzenlemeleri hızla yürürlüğe konulması istendi.

Yerli, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı enerji politikalarının ciddi bir kamu planlaması eşliğinde çok temel bir ulusal politika olarak benimsenmesi ile birlikte enerjideki dışa bağımlılığı azaltabilecek ve giderek ortadan kaldıracak planlama, üretim ve denetim aşamalarında ulusal ve kamusal çıkarları gözeterek enerji politikaları uygulanmalı, ülkemizi uluslararası alanlarda bağımsız ve

güçlü kılabilceğimiz bir “Enerji Yönetimi” anlayışı benimsenmesi istendi.

Güneş enerjili sıcak su sistemlerinin, güneş enerjisi potansiyelinin yüksek olduğu Güneydoğu Anadolu, Akdeniz ve Ege bölgelerinde öncelikli olarak yeni yapılanmakta olan binalarda kullanımını artıracak düzenlemeler yapılması gerekliliği vurgulandı.

Yabancıların Türkiye'ye ilgisi artıyor

Uluslararası doğrudan yatırımlardaki artış dünya ortalamasında yüzde 34 olurken, Türkiye'deki artış oranı yüzde 105 oldu. Geçtiğimiz yıl Türkiye'ye yapılan doğrudan yabancı yatırımlar 20,2 milyar dolara yükseldi. Uluslararası sermayeli şirket ve şube kuruluşları da artış eğilimini sürdürdü.

Uluslararası doğrudan yatırımlar tüm dünyada artış eğilimini sürdürüyor. 2000 yılında 1,4 trilyon dolarla tarihi zirvesine çıkan uluslararası doğrudan yatırımlar, geçtiğimiz yıl 1,2 trilyon dolarlık bir hacme ulaştığı tahmin ediliyor.

Türkiye, 2005 yılında olduğu gibi 2006 yılında da uluslararası doğrudan yatırım çekme performansı bakımından rekor bir seviyeye ulaştı. Gerçekleşen uluslararası doğrudan yatırım miktarı 20,2 milyar dolara ulaştı. Türkiye'deki doğrudan yatırım girişlerinin kompozisyonu ve ortaya koyduğu genel eğilimler, son dönemde dünya ekonomisinde

gerçekleşen uluslararası doğrudan yatırım akımları ile önemli ölçüde paralellik gösteriyor. Geçen iki yıllık dönemde Türkiye'nin uluslararası doğrudan yatırım girişlerindeki artış, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin sağladığı artışın üzerinde oluştu.

Yapılan tahminlere göre tüm dünya ekonomisinde uluslararası doğrudan yatırımlar 2006 yılında bir önceki yıla göre yüzde 34,3 oranında artarken, Türkiye'deki artış oranı yüzde 105,7 olarak gerçekleşti.

Uluslararası doğrudan yatırım girişlerindeki artışın yanı sıra Türkiye'deki uluslararası sermayeli şirket sayısındaki artış eğilimi, 2006

yılında da devam etti. 2005 yılında 2 bin 342 adet olarak gerçekleşen uluslararası sermayeli şirket ve şube kuruluşu, 2006 yılında 2 bin 699'a ulaştı. Uluslararası yatırımcıların yerli şirketlere iştirakinde ise bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 30 oranında bir artış yaşanarak, 651 ortaklık teşkil edildi.

Devam eden küresel ekonomik büyüme, artan şirket karları ve bunun sonucunda artan sınır ötesi birleşme ve satın alma işlemleri uluslararası doğrudan yatırım akımlarındaki artış trendinin devam edeceği beklentisini güçlendiriyor.

Uluslararası doğrudan yatırım çekmede gelişmiş ülkelerde İngiltere

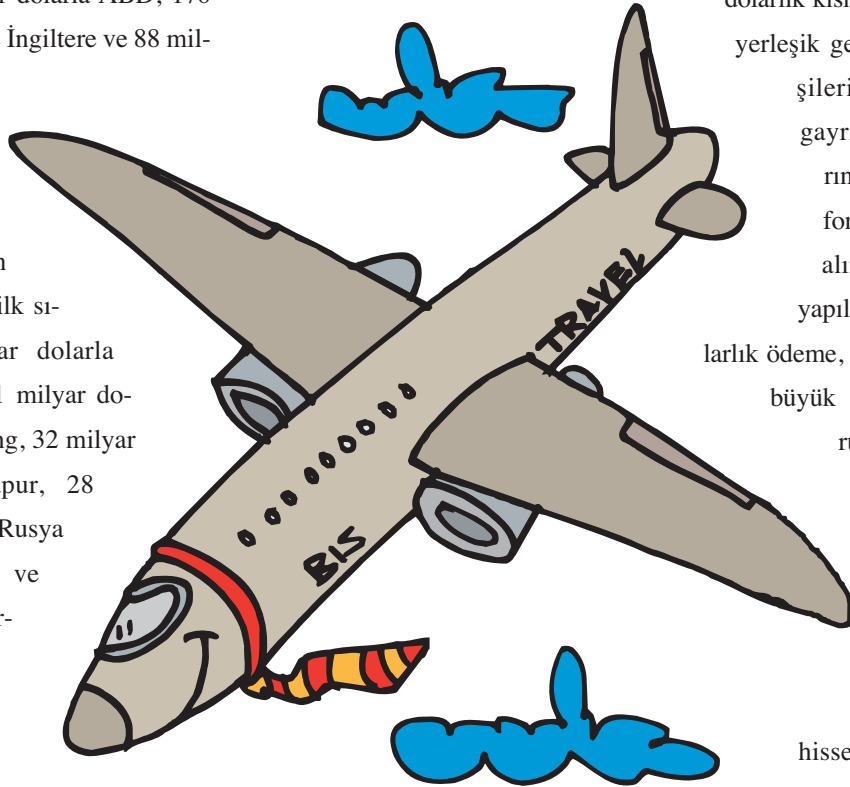
ve ABD ilk sıralarda yer aldı. Gelişmekte olan ülkeler kategorisinde ise sıralama, Çin, Hong Kong, Singapur, Meksika ve Brezilya şeklinde gerçekleşti. Kesinlik kazanmayan 2006 yılı projeksiyonuna göre 1,2 trilyon dolarlık uluslararası doğrudan yabancı yatırımın 800 milyar doları gelişmiş ülkelere ve 368 milyar doları da gelişmekte olan ülkelere gitti.

Gelişmiş ülkeler arasında ilk üç sırayı 177 milyar dolarla ABD, 170 milyar dolar ile İngiltere ve 88 milyar dolarla Fransa aldı. Gelişmekte olan ülkelere de, ilk sırayı 70 milyar dolarla Çin, alırken 41 milyar dolarla Hong Kong, 32 milyar dolarla Singapur, 28 milyar dolarla Rusya Federasyonu, ve 17 milyar dolarla Türkiye takip etti.

Dünyadaki uluslararası doğrudan yatırımlarda gözlenen yüksek düzeydeki artışlarda, sınır ötesi birleşme ve satın alma işlemlerinin önemli bir rolü oldu. 2004 yılı ile karşılaştırıldığında sınır ötesi birleşme ve satın alma işlemleri 2005 yılında yüzde 88'lik bir artış-

la 716 milyar dolarlık bir hacme ulaştı ve uluslararası doğrudan yabancı yatırımlarda gözlenen artışın en önemli sebebini oluşturdu.

Birleşme ve satın alma işlemlerinde üretim sektörünün payı düşüş gösterirken, hizmetler sektörü çok büyük miktarda uluslararası doğrudan yabancı yatırım çekti. 2005 yılında dünya toplam birleşme ve satın alma işlem değe-

rinin y ü z d e 55,4'ü hizmetler sektöründe gerçekleşti. Bu alanda, telekomünikasyon ve finans sektöründe bir yoğunlaşma olduğu gözleniyor.

Dünyada 2006 yılı içerisinde değeri 1 milyar doların üzerinde olan

141 adet birleşme ve satın alma işlemi gerçekleşti. Özellikle gelişmiş ülkelerdeki düşük faiz oranları ve artan finansal entegrasyon, yatırım fonlarının birleşme ve satın alma işlemlerine yönelmesinde önemli rol oynadı.

2006 yılında Türkiye'de gerçekleşen 20,2 milyar dolar düzeyinde toplam uluslararası doğrudan yatırımın, 17,2 milyar dolarlık kısmı sermaye bileşeni, 2,9 milyar dolarlık kısmı ise yurt dışında yerleşik gerçek ve tüzel kişilerin Türkiye'deki gayrimenkul alımlarından oluştu. Vodafone tarafından satın alınan Telsim için yapılan 4,7 milyar dolarlık ödeme, 2006 yılındaki en büyük uluslararası doğrudan yatırım girişi oldu. Denizbank, Finansbank ve Petrol Ofisi şirketlerinin hisse devir bedelleri ve özelleştirilen Türk Telekom için ödenen taksit tutarı, 2006 yılındaki diğer büyük ölçekli yatırım girişleri oldu. Uluslararası doğrudan yabancı yatırımların iller bazında dağılımına baktığımızda İstanbul yüzde 95'lik seviye ile neredeyse tamamını çekmiş gözüküyor.

Dünyada enflasyon baskısı artıyor

Küreselleşmenin fiyat düzeylerine aşağı yönlü hareket ettirme yönelişi, artık yerini yükseliş trendine bırakmaya başladı. Enerji ve hammadde fiyatlarındaki artışın yanı sıra, işçi ücretleri de artık baskılanamaz bir seviyeye geldi.

Geçtiğimiz son on yıllık dönemde küreselleşme süreci ile birlikte mal ve hizmet ticareti önündeki engellerin kaldırılmasıyla, Çin’de, Hindistan’da, Uzak-Doğu ülkeleri ile Doğu Avrupa’da ucuz emeğe dayalı olarak üretilen malların hemen tüm dünyayı istila etmesi, canlı ekonomik büyümeye rağmen tüm dünyada genel fiyat düzeyinin ve enflasyon haddinin düşük seviyede idame ettirilmesine olanak sağlamıştı. Ancak artık küreselleşmenin fiyat düzeyi üzerindeki aşağı çekici baskısı tersine dönüşüyor.

Çok canlı seyreden bir ekonomik büyüme döneminin ardından artık şirketler neredeyse tam kapasite

düzeylerinde çalışıyorlar ve enerjiden hammaddelere, yarı mamullere varıncaya kadar hemen tüm girdilerini artık daha pahalıya almak zorunda kalıyorlar. Bu güne kadar, ‘outsourcing2 veya sermaye ihracı baskısı altında işlerini o işi yeni yükselen ekonomilerde daha ucuza yapmaya hazır rakiplerine kapı tırma korkusu ile, ücret zammı isteme veya ağırlaştırılan çalışma koşullarına ya da saatlerine karşı çıkma cesareti bulamayan işçi toplulukları yavaş, yavaş seslerini yükseltip, zam taleplerini ileri sürebiliyorlar.

Merkez Bankaları ise giderek yükselen kapasite kullanım oranlarına bakıp, ortaya çıkacak kapasite sıkı-

şıklıklarının fiyat düzeyleri üzerine olacak olumsuz etkilerinden kaygı duymaya başladılar. Bu durum ise onları faiz hadlerini yükseltmeye ve bu seviyelerde daha uzun sürelerle tutmaya yönlendirebilir ki, böyle bir gelişme ekonomik büyüme hızlarını ve menkul kıymet bor-salarını olumsuz etkileyebilir. Nitekim bu güne kadar Hindistan’dan Çin’e, İngiltere’ye ve Euro Bölgesine kadar bazı ülkelerde Merkez Bankaları kredi piyasalarındaki aşırı genişleme ve artan fiyat düzeyleri karşısında faiz hadlerini yükseltmiş bulunuyorlar. Şüphesiz Merkez Bankaları üzerlerine düşeni yapmakta ve öngördükleri enflasyon hedefi ile uyumlu en

yüksek büyüme hızını sağlamaya çalışmaktadırlar. Birtakım önemli gelişmeler onları faiz yükseltmeye zorlamaktadırlar. Bunlardan başta gelenlerden birisi, diğer yakıt-dışı bir çok üründe olduğu gibi petrol fiyatlarının tekrar yükselme süreci içine girmiş olmasıdır.

Gerçekten enerji fiyatları ile yakıt-dışı ürünlerin fiyatlarında 2006 yılında tanık olunmuş olan kimi rekor düzeydeki tırmanışlar halen mamul fiyatlarına yansımamış bulunmaktadır. Metal fiyatları 2006 yılında yüzde 57 oranında yükselme kaydetmiştir. Bu rekor artışta, güçlü talep genişlemesi, artış gösteren sendikal problemler ve üretim aksamaları etkili olmuştur. Özellikle Çin'de paslanmaz çeliğe olan talepteki ve otomobil üretimindeki hızlı artış nikel, çinko ve kurşuna olan talebi aşırı biçimde şişirmiştir. Nükleer enerji üretimine olan ilginin tekrar canlanması uranyuma olan talebi artırmış ve fiyatının yüzde 71 oranında yükselmesi sonucunu doğurmuştur.

2006 yılında yakıt fiyatları ortalama yüzde 20 oranında artarken, özellikle yılın ikinci yarısında mısır, buğday ve soya yağı fiyatlarında tanık olunan yüksek oranlı fiyat artışlarının etkisiyle gıda maddele-

ri fiyatları yüzde 10 oranında yükselme kaydetmiştir. Genel anlamda ise Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) emtia ve enerji fiyat endeksi 2006 yılında yüzde 22 oranında yükselmiştir. Dünya buğday stokları son 26 yıllık dönemin en düşük düzeyine gerilemiştir. Üretiminin önemli bir bölümünü ihraç etmekte olan Avustralya'da, Avrupa'da

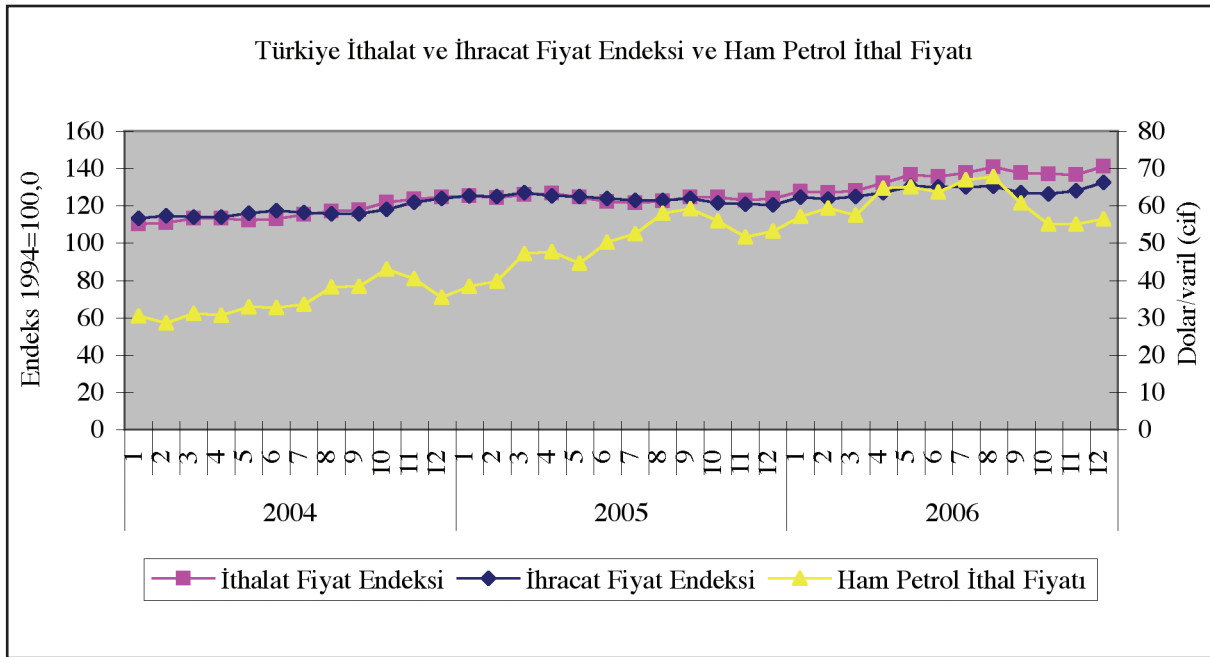
ve Türkiye dahil bazı ülkelerde yaşanan kuraklık ile üretiminde mısır kullanılan etanol (bioyakıt) talebindeki artış, başta buğday olmak üzere gıda maddesi fiyatlarındaki tırmanmanın daha da sürmesi olasılığını yükseltmektedir. Bu yılın ilk yarısında mısır fiyatları yüzde 60 dolayında artış sergilemiştir. Dünyada en büyük üretimi gerçekleştiren ABD'de sentetik gübre, yakıt ve madeni yağ olarak temel

üretim girdilerinin kaynağını oluşturan petrol ürünlerinin, buğday, mısır ve soya yağının toplam üretim maliyeti içinde sırasıyla yüzde 21.0, 23,1 ve yüzde 9.0 oranında bir ağırlığa sahip olduğu dikkate alındığında, enerji fiyatlarında meydana gelen yükselmelerin gıda fiyatlarını nasıl derinden etkilediği daha iyi anlaşılmaktadır. Biofuele

(etanol) olan talepteki artışı da gözönünde bulunduran ABD Tarım Bakanlığı, 2005-2006 sezonu fiyatlarına göre 2009-2010 sezonunda, mısır fiyatlarının yüzde 87.5, buğday fiyatlarının yüzde 24.3 ve soya yağı fiyatlarının ise yüzde 29.0 oranında daha yüksek seyredeceği tahmininde bulunmaktadır.⁽¹⁾

İşgücü maliyetlerinde gözlemlenen tırmanma da dünyada genel fiyat düzeyini yukarı yönde baskı altına alan nedenlerden birini oluşturuyor. Çin'de mobilya ve giyim eşyası üreten şirketler artık yeterli düzeyde işçi temini için daha yüksek ücret ödeme zorunluluğu hissediyorlar ve yeterli arazi temininde sıkıntı çekiyorlar. ABD'nde ihracatçılar hububat sevkiyatı için büyük kargo gemilerine daha yüksek nakliye ücreti ödüyorlar, zira nakliye gemileri Çin'in hızla büyüyen iç piyasa talebini karşılamak üzere yoğun bir taleple karşı,

karşıya. Nakliye fiyatları geçen yıl ki günlük 17 bin dolardan bu yıl 50 bin dolara çıkmış durumda. Uzun yıllar ekonomik durgunlukla mücadele eden Almanya'da ihracatın temel direğini oluşturan mühendislik malları sektöründe firmaların kapasite kullanım oranları 60'lı yıllardan bu yana ilk kez yüzde 93 seviyesinde seyrediyor.⁽²⁾

Türkiye de uluslararası piyasalarda enerji ve emtia fiyatlarında tanık olunan belirgin yükselmelerden olumsuz yönde etkilenmiş ve bu durum 2006 yılında enflasyon haddinin hedeflenen düzeyin üzerinde gerçekleşmesinde rol oynayan önemli bir etken olmuştur. Gerçekten Türkiye'nin 2004 yılında 34.5 dolar/varil olan ham petrol (cif) ortalama ithal maliyeti 2005

yılında 50.1 dolar/varile ve 2006 yılında da 61.0 dolar/varile yükselmiştir. Aynı ölçüde olmamakla beraber benzer bir gelişme Türkiye 'ithalat fiyat endeksi'nde de gözlemlenmiş ve 2004 yılı başında 110.0 olan ithalat fiyat endeksi (1994 = 100.0) 2006 yılı Aralık ayı itibarıyla 141.1'e tırmanmıştır.

Yukarıdaki Grafik ayrıca ithalat fiyat endeksinin, ihracat fiyat endeksinden belirgin şekilde daha hızlı artış göstermiş olması nedeniyle, dış ticaret haddinin son üç yıllık dönemde ve genelde 1994-2006 döneminde ülkemiz aleyhine bir gelişme gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Diğer taraftan ithal maliyetlerinin enflasyon haddi üzerine olan etki-

si ele alındığında, Kasım 2001 ayından buyana YTL'nin dalgalanmalar göstermekle beraber ısrarlı bir değer kazanımı süreci içinde olmasının, döviz cinsi ithal maliyetlerinde yaşanan artışların iç piyasa fiyatlarına yansımaları yumuşattığı ve bu nedenle ithal fiyat artışlarının iç fiyatlara tümüyle yansımamış olduğu hususu önemle dikkate alınmalıdır. Dolayısıyla GSMH'nın yüzde 8'i dolayına yükselmiş olan cari açığın neden olabileceği ve doğal olarak döviz fiyatlarına yansıyacak bir ekonomik krizin, bir arz şoku yoluyla, iç fiyatlar ve enflasyon haddi üzerinde yaratacağı etki büyük olasılıkla ağır sonuçlar doğuracaktır.

(1) IMF, World Economic Outlook, Nisan 2007, S. 44.

(2) The Wall Street Journal, 6 Haziran 2007, S. 1,32.

Dünya Ekonomisi

Faiz ibresi artışı gösteriyor

Merkez bankaları enflasyon baskısını sınırlamak için faiz artışı eğilimine girdi. Dünyanın büyük ekonomilerindeki son gelişmeler, küresel faizlerin artmaya devam edeceğini gösteriyor. ABD’de ekonomi toparlanırken enflasyon baskısının sürmesi, Fed’in bu yıldan itibaren faizi arttırabileceği beklentisine yol açtı.

Uluslararası ödemeler bankası BIS, merkez bankalarının enflasyon baskısını sınırlamak için faiz oranlarını arttırmaları gerektiğini kaydetti. Konuya ilişkin açıklamalarda bulunan BIS Genel Müdürü Malcolm Knight, faiz artırımlarının finans piyasaları tarafından beklenen bir durum olduğu tespitinde bulundu.

Finansal koşulların sürdürülebilir ve krediye ulaşmanın kolay olduğunu ifade eden Knight, bu tabloyu bozabilecek risklerin varlığını orta-

ya koydu. Bu risklerin başında, likidite bolluğunun büyümenin güçlendiği bir ortamda borçlanma maliyetlerini yükseltme olasılığı geliyor.

Mevcut koşulların düşük faizli para birimi cinsinden borçlanıp getiri yüksek para birimlerine yatırım yapmak için uygun olduğunu ifade eden Knight, carry trade’e gösterilen ilginin faizlerin yükselmesiyle giderek azalacağını öngördü.

Dünyanın büyük ekonomilerindeki son gelişmeler, küresel faizlerin artmaya devam edeceğini gösteri-

yor. ABD’de ekonomi toparlanırken enflasyon baskısının sürmesi, Fed’in bu yıldan itibaren faizi arttırabileceği beklentisine yol açtı.

Dünyanın büyük ekonomilerindeki son gelişmeler, küresel faizlerin artmaya devam edeceğine işaret ediyor. ABD’de faiz indirimi beklentisi ortadan kalkarken, Avrupa ve İngiltere merkez bankalarının faiz artırımlarını sürdürmesi bekleniyor. Japonya Merkez Bankası’nın ise Ağustos veya Eylül’de yeni bir faiz artırımına gidebileceği belirtiliyor. ABD’de Mayıs ortasından bu

yana açıklanan veriler ekonominin toparlanmaya başladığını ve enflasyon baskısının sürdüğünü göstererek Fed'in 2007'den itibaren faizleri arttırabileceği beklentisine yol açtı.

Fed Başkanı Ben Bernanke'nin son açıklaması da, bankanın faiz indirmeye gerek görmeden, enflasyonla mücadele için faiz artırımını tercih edebileceği görüşünü destekliyor.

Bernanke, son açıklamasında, yüksek faizli mortgage sektöründeki sorunların ekonominin geneline daha fazla yayılması olasılığının düşük olduğunu belirtti.

Diğer yandan, faizi çeyrek puan arttırarak yüzde 4'e çıkaran Avrupa Merkez Bankası da, faiz artırımlarına devam edeceğine işaret eden açıklamalar yaptı. Ekonomistler Euro Bölgesi'nde faizin Eylül'de yüzde 4.25'e çıkarılacağı görüşünde.

Geçen Ağustos'tan bu yana faizi dört kez arttırarak yüzde 5.5'e çıkaran İngiltere Merkez Bankası'nın ise, halen hedefin oldukça

üzerinde olan enflasyonu düşürmek için bu yıl faizi en az bir kez daha arttırması bekleniyor.

Ekonomistlerin analizleri de, küresel faizlerin artmaya devam edeceğine işaret ediyor. Goldman Sachs baş ekonomisti Jim O'Neill, G7 ülkelerinde faizlerin hala son 25 yıl-

lık ortalaması

nın altında olduğuna dikkat çekiyor.

Euro bölgesi genelinde büyüme 2006 yılı son çeyreğinde yüzde 0.9 olarak gerçekleşmiştir. Euro bölgesi genelinde sergilenen güçlü büyümenin geniş bir tabana yayıl-

dığı ve sürdürülebilir olduğu düşünülmekte. Büyümenin ana kaynaklarının iç talep ve ihracat oluşu da bu olguyu destekler nitelikte. Her ne kadar euro bölgesinin en büyük ekonomisi olan Almanya'da KDV oranında artışa gidilmesi, 2007 yılı çeyrek dönemlik büyüme rakamlarında oynaklıklara yol açabilecekse de mevcut veriler büyümenin 2007 yılında da devam edeceğini göstermekte.

Küresel ekonominin daha dengeli hale geldiği ve küresel büyümenin bir miktar yavaşlarsa da

düşük petrol fiyatları sayesinde, güçlü seyrini sürdüreceği öngörülmüştü. Bu durum, euro bölgesi ihracatına da olumlu katkı yapacak.

Büyümenin ana kaynaklarından olan iç talep de olumlu

katkısını sürdürmeye devam edecek. Elverişli finansman koşulları, yüksek şirket karlılıkları ve verimlilikteki artışlar, yatırım harcamalarının da dinamizmini koruyacağına işaret etmekte. İstihdam seviyesindeki yükselişlere paralel olarak reel harcanabilir gelirin artması ise, tüketim harcamalarının güçlenmesini sağlayacak.

Enflasyonda mevsimsel düşüş

Haziran ayında Üretici Fiyatları Genel Endeksinde bir önceki aya göre yüzde -0,11 düşüş, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 2,98, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 2,89 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 10,09 artış gerçekleştirdi. Aylık değişim tarım sektöründe yüzde 1,06, sanayi sektöründe yüzde -0,39 olarak gerçekleşti. Tarım sektörü endeksinde bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 8,87'lik artış yaşandı. Endekste kapsanan 759 maddeden 220'sinin fiyatları arttı.

Haziran ayında Tüketici Fiyatları Genel Endeksi bir önceki aya göre yüzde -0,24 düşüş, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 3,87, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 8,60 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 10,11 artış gerçekleştirdi. Ana harcama grupları itibarıyla en yüksek aylık artış eğitim grubunda yaşandı. Yıllık bazda ise TÜFE'nin en çok arttığı harcama grubu gıda ve alkolsüz içecekler oldu. Endekste kapsanan 447 maddeden 228 maddenin fiyatı arttı.

ÜFE	HAZİRAN 2007 (2003=100)	HAZİRAN 2006 (2003=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	-0,11	4,02
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	2,98	11,68
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	2,89	12,52
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	10,09	4,97

TÜFE	HAZİRAN 2007 (2003=100)	HAZİRAN 2006 (2003=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	-0,24	0,34
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	3,87	4,88
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	8,60	10,12
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	10,11	8,32

		2007						2006					
		Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
ÜFE	Bir önceki aya göre değişim	-0,05	0,95	0,97	0,80	0,39	-0,11	0,86	-0,75	-0,23	0,45	-0,29	-0,12
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	-0,05	0,89	1,88	2,69	3,09	2,98	12,64	11,80	11,54	12,04	11,72	11,58
TÜFE	Bir önceki aya göre değişim	1,00	0,43	0,92	1,21	0,50	-0,24	0,85	-0,44	1,29	1,27	1,29	0,23
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	1,00	1,44	2,36	3,60	4,12	3,87	5,76	5,30	6,55	8,01	9,40	9,65

Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri

Bütçe Gelirleri Kümülatif Gerçekleşmeleri	Ocak - Mayıs (Milyon YTL)			
	2006	2007	Artış (yüzde)	2007 Yılı Bütçe Hedefi
Genel Bütçe Gelirleri	67.041	77.963	14.0	183.460
Vergi Gelirleri	54.851	59.963	8.52	158.153
Gelir, Kar ve Ser. Kazanç üzerinden Alınan Vergiler	16.804	19.024	11.6	45.342
Gelir Vergisi	10.377	13.164	21.1	33.418
Gelir Vergisi Tevkifatı	9.055	11.762	23.0	
Kurumlar Vergisi	6.427	5.859	-9.69	11.925
KVK Göre Alınan Geçici Vergi	5.965	5.964	-0.01	
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	1.426	1.641	13.1	3.640
Motorlu Taşıtlar Vergisi	1.380	1.587	13.0	3.504
Dahilde Mal ve Hizmetlerden Alınan Vergiler	23.597	24.054	1.89	68.828
Dahilde Alınan KDV	6.448	6.692	3.64	20.200
Özel Tüketim Vergisi	14.503	14.309	-1.35	41.070
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergileri	1.017	1.303	21.9	3.110
Dış Ticaretten Alınan Vergiler	10.197	11.076	7.93	32.053
İthalde Alınan KDV	9.400	10.055	6.51	29.583
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	958	5.232	81.6	7.818
Harcamalar	68.533	83.493	17.9	204.988

EKONOMİK VERİLER

	2006	2005	2004	2003	2002	2001
GSMH (Cari fiyatlarla Trilyon TL)	575.784	486.401	428.932	356.681	275.032	176.484
GSMH (milyon/dolar)	399.673	360.876	299.475	239.235	179.898	145.693
GSMH (Değişim Hızı 1987 fiyatlarıyla %)	6.0	7,6	9.9	5.9	7.9	-9.5
Kişi başına GSMH (ABD Doları)	5.477	5.008	4.172	3.383	2.598	2.123
Üretim Endeksi	137.6	130.0	123.4	112.4	103.3	94.4
Toplam İhracat (milyon/dolar)	85.279	73.476	63.167	47.253	36.059	31.334
Toplam ithalat (milyon/dolar)	137.321	116.774	97.540	-22.087	51.584	41.399
Dış Ticaret Dengesi (milyon/dolar)	-52.042	-43.298	-34.373	69.340	-15.495	-10.065
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı %	67.4	63.0	64.8	68.1	69.9	75.7
İşsizlik Oranı (%)	9.9	10.3	10.3	10.5	10.6	8.5
Kamu Net Borç Stoku (milyon/dolar)	257.811	269.137	272.161	251.106	216.037	159.752
İç Borç Stoku (milyon YTL)	265.915	257.535	233.864	201.319	154.798	125.458
Dış Borç Stoku (milyon/dolar)	97.290	90.507	97.885	95.581	102.017	63.911
Merkezi Yönetim Borç Stoku (milyar/dolar)	245.5	247.1	235.8	202.6	148.5	123.6
Cari İşlemler Dengesi (milyon/dolar)	-31.460	-22.708	-15.604	-6.808	-1.789	3.390

	2007		2006		2005
(Bin YTL)	8 Haziran	1 Haziran	29 Aralık	9 Haziran	30 Aralık
Emisyon	24.529.539	23.491.133	26.815.151	23.169.082	19.612.019
Para Arzı					
- M1	69.325.957	69.924.026	72.162.564	68.900.479	61.936.598
- M2	316.021.765	315.167.054	297.481.073	274.731.961	237.948.998
- M3	341.155.801	339.850.088	319.835.684	302.764.729	260.614.096
Yurtiçi Kaynaklı YTL Mevduat	184.531.394	184.156.368	170.474.497	162.742.775	145.191.416
- Vadeli Tasarruf	128.688.876	128.175.451	116.115.442	110.516.587	91.839.161
- Vadesiz Tasarruf	12.491.521	11.914.354	12.696.379	12.733.417	11.509.544
- Vadeli Ticari	23.564.545	22.456.801	21.538.607	21.264.862	19.548.113
- Vadesiz Ticari	9.155.048	9.011.227	10.116.353	9.038.375	11.972.114
- Resmi Mevduat	10.631.404	12.598.535	10.007.716	9.189.534	10.322.484
Kredi Stoku	191.840.542	191.225.555	177.277.439	155.469.350	126.491.125
- Tüm Banka Kredileri	191.840.542	191.225.555	177.277.439	155.469.350	126.491.125
- M.B. Kredileri	0	0	0	0	0
Bank. El. Tah. ve Bono	144.964.052	144.411.403	136.710.420	146.546.019	130.632.109

Mevzuat Değişiklikleri

- 01 Haziran 2007** - 5672 Sendikalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
- 05 Haziran 2007** - İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin Tebliğ (No: 2007/3)
- Gümrük Genel Tebliğinde (Gümrük İşlemleri) (Seri No: 37) Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Gümrük İşlemleri) (Seri No: 56)
- 07 Haziran 2007** - 5679 Belediye Gelirleri Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- 09 Haziran 2007** - Bankaların Likidite Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- 13 Haziran 2007** - Gider Vergileri Genel Tebliği (Seri No: 85)
- 14 Haziran 2007** - 5684 Sigortacılık Kanunu
- İşçi Ücretlerinden Ceza Olarak Kesilen Paraları Kullanmaya Yetkili Kurulun Teşekkülü ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- 15 Haziran 2007** - Tütün Mamulleri ve alkollü İçkilerde Bandrollü ürün izleme Sistemi Genel Tebliği (Seri No: 2)
- 16 Haziran 2007** - 5678 Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- 21 Haziran 2007** - 2007/12300 Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca Hazırlanan “Orta Vadeli Program (2008-2010)”ın Kabul Edilmesi Hakkında Karar
- 22 Haziran 2007** - Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- 27 Haziran 2007** - İcra ve İflas Kanunu Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- 28 Haziran 2007** - Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 49)
- Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 373)
  - Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 374)
  - Aracılık Faaliyetinde Belge ve Kayıt Düzeni Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: V, No: 93)
- 30 Haziran 2007** - Tahsilat Genel Tebliği Seri : A Sıra No: 1
- Katma Değer Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 105)
  - Mali Tatil Uygulaması Hakkında Genel Tebliğ (Sıra No: 1)
  - 5604 Sayılı Mali Tatil İhdas Edilmesi Hakkında Kanunun 2 nci Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Tebliğ

T Ü R M O B

TÜRKİYE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER
VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODALARI BİRLİĞİ

MALİ 1-20 TATİL TEMMUZ

Mali tatil süresince, kanuni sürelerinde verilmesi gereken beyanname, vadesi mali tatile rastlayan vergi, resim ve harçlar ile vergi ceza ve gecikme zamları, vergi ve cezalara karşı uzlaşma talep etme veya cezada indirim hükümlerinden yararlanma amacıyla yapılacak başvuru ve bilgi verilmesine ilişkin süreler, tatilin bittiği günden itibaren 7 gün uzatılacak.

Ayrıca belirli sürelerde yapılması gereken muhasebe kayıt ve bildirim süreleri ile vergi işlemlerine ilişkin dava açma süreleri, mali tatil süresince işlemeyecek.

Mahkeme kararı veya Cumhuriyet savcılıklarının talebi üzerine Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre yapılan aramalı incelemeler hariç, mükelleflerden, mali tatil süresince inceleme amacıyla defter ve belgelerin ibrazı talep edilmeyecek, mükelleflerin işyerlerinde inceleme yapılamayacak.

**DÜNYA'DA SADECE
TÜRKİYE'DE**

Haziran 2007 Kronoloji

01 Haziran Başbakan Yardımcısı Abdullatif Şener milletvekili adayı olmayacağını açıkladı.

02 Haziran Afyonkarahisar'ın Dinar ilçesinde kamyonla çarpışan cipte aralarında emekli bir boşkomserinde bulunduğu 4 kişi ölürken, araç içerisinden otomatik tüfek, suikast silahı, biber gazı, esrar ve çekler çıktı.

03 Haziran Sağda birlik umudunun gerçekleşmediği için özür dileyen Mumcu "Tarihi fırsat kaçtı, yazık oldu" dedi.

04 Haziran Tunceli'de PKK saldırısı sonucu 7 asker şehit oldu. Siyasi partiler milletvekili adaylarını YSK'ya bildirdi.

05 Haziran Milletvekili aday listelerinde çok sayıda tanınmış siyasi yer alamadı.

06 Haziran Tunceli'de şehit olan 7 erin cenazesi yüzbinlerce kişinin katılımıyla uğurlandı.

07 Haziran Genelkurmay Başkanı Büyükanıt, sınır ötesi operasyon için siyasi karara ihtiyaç var. Türk askeri mahalle kabadayısı değil dedi.

08 Haziran DP ile Anavatan arasındaki ittifak görüşmeleri anlaşmazlıkla sonuçlandı. Anavatan Partisi seçimlerden çekildi. DP adayı Sinan Aygün adaylıktan çekildiğini açıkladı.

09 Haziran PKK'nın düzenlediği mayınlı saldırı sonucu bir yarbay, bir binbaşı ve bir er şehit oldu. 5 asker yaralandı.

10 Haziran Habertürk kurucusu gazeteci Ufuk Güldemir yaşamını yitirdi.

11 Haziran Şehitlerin cenaze törenleri AKP'ye karşı tepkiye dönüştü. Ankara'daki cenaze töreninde Abdullatif Şener dışındaki AKP'liler protesto edildi. Manisa'da ise tepkiler Bülent Arınç'aydı.

12 Haziran Başbakan Erdoğan sınır ötesi operasyona karşı olduğunu açıkladı. Erdoğan önceliğin içerideki teröristlerle mücadele olduğunu söyledi.

13 Haziran Hakkari'de PKK tarafından yola döşenen uzaktan kumandalı mayının patlaması sonucu 1 binbaşı şehit oldu, iki asker yaralandı.

14 Haziran Aşırı dinci Hamas, El Fetih denetimindeki Gazze'yi ele geçirdi. Filistin'deki çatışmalarda 35 kişi öldü.

15 Haziran Cumhurbaşkanı Sezer, Cumhurbaşkanlığı ile

ilgili paketi referanduma sundu. Ayrıca iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu.

16 Haziran Gazze'yi ele geçiren Hamas militanları Arafat'ın evinin de olduğu yüzlerce binayı yağmalayıp yaktı.

17 Haziran Filistin'de Abbas, olağanüstü hal hükümetini kurup, Hamas'ın tüm silahlı unsurlarını yasadışı ilan etti.

18 Haziran Cumhurbaşkanı Sezer, referandum süresini 45 güne indiren düzenlemeyi veto etti.

19 Haziran Oyak Bank'ın tamamının 2.7 milyar dolara ING Banka satılması konusunda anlaşma yapıldı.

20 Haziran CHP lideri Baykal, partisinin seçim bildirgesinde yer alan ekonomik hedefleri açıkladı.

21 Haziran Fransa'da uyuşturucu parası aklamak ve terör suçlarından yargılanan iki PKK'lı 300 bin euroyu dolara çevirmek isterken gözaltına alındı.

22 Haziran Irak'ta gelirlerin paylaşımını düzenleyen mali kaynaklar yasa tasarısında Kürtlere yüzde 12'lik pay verilerek uzlaşma sağlandı.

23 Haziran Çetin pazarlıklara sahne olan AB zirvesinde Almanya tavizler karşılığında Polonya ve İngiltere ile uzlaştı.

24 Haziran TMSF daha önce yönetimine el koyduğu Merkez Yayın Grubu şirketlerinin hisselerini devraldığını açıkladı.

25 Haziran Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü'nün 15. kuruluş yıldönümü dolayısıyla düzenlenen doruk toplantısında 12 asli ve 13 gözlemci ülkeden devlet ve hükümet temsilcileri İstanbul'da biraraya geldi.

26 Haziran Kamudaki 320 bin işçiyi kapsayan toplu sözleşmede hükümet ile Türk-İş anlaştı. Zam oranı yüzde 10 oldu.

27 Haziran Kara Kuvvetleri Komutanı, Başbuğ, iki yılda TSK'daki bütün komandoların profesyonel olacağını açıkladı.

28 Haziran IMF, Türkiye'de büyümenin yavaşladığını yeni bir ivmeye ihtiyaç duyulduğunu açıkladı.

29 Haziran Sosyalist Enternasyonal toplantısında Baykal, Kürt liderlerin PKK'yı koruduğunu ve Kuzey Irak'ı terör üssü yaptığını söyledi.

30 Haziran Tunceli'de PKK'lı teröristlerin döşedikleri bombayı uzaktan kumanda ile patlatması sonucu 1 astsubay ve iki uzman çavuş şehit oldu.